Masterproef Machteld De Bock

door Machteld De Bock

Datum van inzending: 23-aug.-2017 04:44PM (UTC+0200)
Inzending-ID: 839196991
Bestandsnaam: Masterproef_MachteldDeBock.pdf (3.05M)
Aantal woorden: 11967
Aantal tekens: 70653

INTERUNIVERSITAIRE MANAMA-OPLEIDING JEUGDGEZONDHEIDSZORG

JEUGDGEZONDHEIDSZORG IN HET CLB VOOR ANDERSTALIGE NIEUWKOMERS IN HET SECUNDAIR ONDERWIJS:

EEN KWALITEITSVERBETEREND ONDERZOEK IN HET GO! CLB DENDERMONDE

Dr. Machteld DE BOCK

Promotor: Prof. Dr. Anna JANSEN
Co-promotor: Dr. Anouk VANLANDER

Verhandeling voorgedragen tot het behalen van de graad van ManaMa in de Jeugdgezondheidszorg

Datum verdediging: 5/9/2017

INHOUDSOPGAVE

SAMENVATTING 4
DANKWOORD 5
1 ALGEMENE INLEIDING 6
1.1 SITUERING 6
1.1.1 Jeugdgezondheidszorg en het CLB 6
1.1.2 Anderstalige nieuwkomers en het onderwijs 6
1.1.3 Anderstalige nieuwkomers en het CLB 8
1.2 Motivering 9
1.3 Onderzoeksdoel 10
1.4 Onderzoeksvragen 10
2 LITERATUURSTUDIE 11
2.1 Inleiding 11
2.1.1 Literatuurvragen 11
2.1.2 Zoekstrategie 11
2.2 Wie zijn de OKAN-leerlingen in België? 13
2.2.1 Begripsverduidelijking 13
2.2.2 Enkele cijfers 15
2.3 Welke rechten hebben anderstalige nieuwkomers in België wat betreft de toegang tot de gezondheidszorg? 17
2.4 Wat zijn de noden van de OKAN-leerlingen? 19
2.4.1 Psychische gezondheid van vluchtelingenkinderen 19
2.4.2 De noden van een OKAN-leerling 20
3 METHODOLOGIE 23
3.1 FOCUS-procedure 23
3.1.1 FIND 23
3.1.2 ORGANISE 23
3.1.3 CLARIFY 23

3.1.4 UNDERSTAND 24
3.1.5 START 24
3.2 Ethische beschouwingen 25
4 RESULTATEN 26
4.1 Huidige werking van het OKAN-team van het CLB 26
4.2 Organisatie eerste consult van de OKAN-leerlingen 27
4.3 Vragenlijsten OKAN-leerlingen 28
4.4 Interview OKAN-coördinator 34
4.5 Interview CLB-verpleegkundige 36
5 DISCUSSIE 38
5.1 Visgraatdiagram 38
5.2 Actieplan 38
5.3 Terugkoppeling naar de onderzoeksvragen 40
6 BESLUIT 44
7 REFERENTIES 45
8 BIJLAGEN 46

SAMENVATTING

JEUGDGEZONDHEIDSZORG IN HET CLB VOOR ANDERSTALIGE NIEUWKOMERS IN HET SECUNDAIR ONDERWIJS:
EEN KWALITEITSVERBETEREND ONDERZOEK IN HET GO! CLB DENDERMONDE.

Doel: Deze masterproef heeft als doel de kwaliteit van de jeugdgezondheidszorg bij de OKAN-leerlingen verbonden aan het GO! CLB Dendermonde, afdeling Lokeren, te optimaliseren. Het onderzoek is gebaseerd op het synthesedocument 'Jeugdgezondheidszorg voor anderstalige nieuwkomers in het CLB' van de Permanente Ondersteuningscel Centra voor Leerlingenbegeleiding GO!. In dit document wordt een voorstel gedaan van het doel en de inhoud van het eerste consult bij een anderstalige nieuwkomer. Hierbij is het consult vrijwillig en wordt het consult door de CLB-verpleegkundige uitgevoerd. Wij hebben deze manier van werken het voorbije schooljaar 2016-2017 aangeboden aan de OKAN-leerlingen. Bij deze masterproef heb ik voornamelijk de focus op de evaluatie van dit eerste consult gelegd.

Design: Kwaliteitsverbeterend onderzoek waarbij de FOCUS-procedure gebruikt werd.

Methode: Ik heb onze huidige werking wat betreft de jeugdgezondheidszorg bij OKAN-leerlingen in kaart gebracht door een overleg met het betrokken CLB-team over onze werking. Daarnaast heb ik bij 22 OKAN-leerlingen vragenlijsten afgenomen over hun ervaring met het eerste consult van het CLB. Ten slotte vond er een interview met de CLB-verpleegkundige en met de OKAN-coördinator plaats.

Resultaten: Zowel de OKAN-leerlingen, de OKAN-school als de CLB-verpleegkundige hadden een positief gevoel bij het eerste consult. Er werden wel enkele knelpunten vastgesteld waaronder de taalbarrière en het feit dat een deel van de OKAN-leerlingen aangaven dat ze graag hun ouder(s) erbij hebben bij het eerste consult. Daarnaast kan het overleg met de OKAN-school op een meer gestructureerde wijze plaatsvinden en dienen we nog meer te werken aan de bekendmaking van het CLB bij de OKAN-leerlingen en hun ouders. Deze zaken maken dan ook deel uit van onze actiepunten voor het volgende schooljaar.

Besluit: Het opgestelde synthesedocument 'Jeugdgezondheidszorg voor anderstalige nieuwkomers in het CLB' van het POC GO! is een goede leidraad waarmee elk CLB aan de slag kan. De specifieke invulling hiervan kan verschillen van CLB tot CLB afhankelijk van de werking van het centrum. De gegevens van deze masterproef kunnen dus niet gewoon doorgetrokken worden naar andere CLB's. Op basis van deze masterproef weerhouden we wel enkele nuttige en bruikbare tips voor andere centra.

DANKWOORD

In de eerste plaats wil ik graag mijn dochtertje Laurien en mijn echtgenoot Vincent bedanken voor hun steun en aanmoediging tijdens het schrijven van deze masterproef.

Mijn oprechte dank gaat ook uit naar de OKAN-leerlingen en de OKAN-school. Het was heel fijn dat zij enthousiast waren om mee te werken aan mijn masterproef.

Ik wil zeker ook de directie en het CLB-team van het GO! CLB Dendermonde, in het bijzonder de betrokken CLB-verpleegkundige, Doreen, bedanken. Bedankt voor de hulp en ondersteuning.

Ten slotte kreeg ik voor het uitvoeren van mijn masterproef hulp van mijn promotor, Prof. Dr. A. Jansen en mijn co-promotor, Dr. A. Vanlander. Ik wil hen ook heel graag bedanken voor hun feedback en deskundig advies.

1 ALGEMENE INLEIDING

1.1 SITUERING

1.1.1 Jeugdgezondheidszorg en het CLB

De jeugdgezondheidszorg wil de gezondheid, groei en ontwikkeling van kinderen en jongeren beschermen, bewaken en bevorderen en dit zowel op het lichamelijke, het cognitieve als het sociaal-emotionele vlak met als doel kinderen en jongeren te laten opgroeien tot volwassenen die betekenis geven aan het leven en hun rol kunnen opnemen in de samenleving. Hierbij gaat er niet alleen aandacht naar het individuele kind, maar ook naar de relatie en interactie tussen het kind en zijn omgeving (gezin, school, vrije tijd).

Door de inbedding van jeugdgezondheidszorg in het CLB is de school niet alleen een vindplaats van kinderen en jongeren maar tegelijk ook een partner in preventie en zorgverlening op maat van de noden van individuele kinderen en doelgroepen (1).

De centra voor leerlingenbegeleiding (CLB) hebben als opdracht bij te dragen tot het welbevinden van leerlingen nu en in de toekomst. Teneinde deze opdracht te realiseren, situeert de begeleiding van de leerlingen door het CLB zich op de volgende 4 domeinen:

- Het leren en studeren
- De onderwijsloopbaan
- De preventieve gezondheidszorg
- Het psychisch en sociaal functioneren (2).

Het CLB heeft een verplicht aanbod. Meer specifiek voor het begeleidingsdomein preventieve gezondheidszorg zijn de algemene consulten en de gerichte consulten een deel van dit verplicht aanbod. Het is tevens een opdracht van het centrum om toezicht te houden op de vaccinatiestatus van alle begeleide leerlingen. Het centrum biedt de vaccinaties die opgenomen zijn in het vastgelegde vaccinatieschema aan en gaat de vaccinatiestatus na van de begeleide leerlingen naar aanleiding van een algemeen of een gericht consult (3).

1.1.2 Anderstalige nieuwkomers en het onderwijs

Wie?

Het is een diverse groep van kinderen en jongeren: kinderen van vluchtelingen en asielzoekers, kinderen die via gezinshereniging in België terechtkomen, niet-begeleide minderjarigen, adoptiekinderen, kinderen van werknemers van internationale organisaties in België,…. .

Scholen kunnen extra middelen krijgen om anderstalige nieuwkomers te begeleiden. Daarvoor hanteert het ministerie criteria, waarbij men een onderscheid maakt tussen kinderen en

jongeren die officieel in een asielcentrum verblijven en andere anderstalige kinderen en jongeren (4).

A. Kinderen en jongeren die officieel in een asielcentrum verblijven

moeten voldoen aan leeftijdscriteria:

- In het basisonderwijs moeten zij ten laatste op 31 december van het schooljaar 5 jaar of ouder zijn.
- In het voltijds secundair onderwijs moeten zij ten laatste op 31 december van het schooljaar minstens 12 en nog geen 18 zijn.
- In het deeltijds beroepssecundair onderwijs moeten zij ten laatste op 31 december van het schooljaar 15 of 16 jaar zijn en nog geen 18.

Zolang een leerling aan deze criteria beantwoordt en een attest van het asielcentrum heeft, wordt hij beschouwd als anderstalige nieuwkomer. Dat kan voor één of meerdere schooljaren (4).

B. Andere anderstalige kinderen en jongeren

moeten voldoen aan de leeftijdscriteria, net zoals leerlingen die in een asielcentrum verblijven. Bovendien moeten zij aan 4 extra voorwaarden voldoen:

- Een nieuwkomer zijn: sinds maximaal 1 jaar ononderbroken in België verblijven.
- Niet het Nederlands als thuistaal of moedertaal hebben.
- Niet voldoende Nederlands spreken of begrijpen om de lessen goed te kunnen volgen.
- Niet langer dan 9 maanden ingeschreven zijn in een Nederlandstalige school (vakantiemaanden juli en augustus niet inbegrepen).

In het secundair onderwijs zijn afwijkingen mogelijk van de voorwaarden voor de leeftijd, verblijfsduur en schoolloopbaan, en kunnen de jongeren langer beschouwd worden als anderstalige nieuwkomer. De klassenraad is bevoegd om deze afwijkingen toe te staan (4).

Anderstalige nieuwkomers in het basisonderwijs

Elke anderstalige nieuwkomer heeft recht op ondersteuning om Nederlands te leren en om te integreren in de klas. Vanaf een bepaald aantal anderstalige nieuwkomers kan een school extra middelen van het ministerie krijgen om onthaalonderwijs te organiseren. Het onthaalonderwijs in het basisonderwijs omvat 1 of 2 onthaaljaren en eventueel een vervolgjaar (voor 'gewezen anderstalige nieuwkomers'). De scholen hebben een grote autonomie voor de organisatie van het onthaalonderwijs. Zij kunnen:

- De anderstalige nieuwkomer opnemen in een bestaande klas.
- Een aparte leerlingengroep met anderstalige nieuwkomers maken.
- Beide mogelijkheden combineren.

- In het lager onderwijs: een taalbad organiseren voor de anderstalige nieuwkomers; eventueel samen met andere anderstalige leerlingen (4).

Anderstalige nieuwkomers in het voltijds gewoon secundair onderwijs

Het onthaalonderwijs voor anderstalige nieuwkomers bestaat in het voltijds gewoon secundair onderwijs uit een onthaaljaar en uit begeleiding in het vervolgonderwijs. Het onthaaljaar wordt ook onthaalklas voor anderstalige nieuwkomers (OKAN) genoemd. Het leerprogramma is daar sterk gericht op Nederlands aanleren en op integratie en inburgering. Doel is dat de leerlingen na het onthaaljaar met succes kunnen starten in de studierichting en de onderwijsvorm die aansluit bij hun interesses en capaciteiten. Als het onthaaljaar wordt voltooid, ontvangt de leerling een attest van regelmatige lesbijwoning. Met dit attest en na minstens 9 maanden onthaalonderwijs is de leerling vrijgesteld van een inburgeringstraject. Na het onthaaljaar zal de vervolgschoolcoach de leerling in de verdere studies in het secundair onderwijs ondersteunen, begeleiden en opvolgen. De vervolgschoolcoach kan ook de leerkrachten in de vervolgschool begeleiden (4).

Anderstalige nieuwkomers in het deeltijds beroepssecundair onderwijs

In een centrum voor deeltijds onderwijs volgt de anderstalige nieuwkomer, net als de andere jongeren, een individueel leertraject. Tijdens het onthaalonderwijs is het leertraject gericht op taalvaardigheid, inburgering en zelfredzaamheid en wordt de leerling voorbereid op een opleiding leren en werken (4).

1.1.3 Anderstalige nieuwkomers en het CLB

CLB decreet (2)

Art. 2. Voor de toepassing van dit decreet wordt verstaan onder:… 25° preferentiegroepen: de leerlingen van het kleuteronderwijs, of van het lager onderwijs, of van het buitengewoon onderwijs of het….of de anderstalige nieuwkomers;

Art. 16. Het centrum verstrekt op een gestructureerde wijze preventief en tijdig aan leerlingen, ouders en schoolpersoneel ten minste informatie over:

- de structuur en de organisatie van het Vlaamse onderwijs;
- het volledige onderwijsaanbod;
- de aansluiting tussen het onderwijs en de arbeidsmarkt;
- de welzijnsvoorzieningen;
- de gezondheidsvoorzieningen.

Art. 22. Het centrum begeleidt prioritair en intensief de leerlingen die in hun ontwikkeling en leerproces bedreigd worden. Het centrum besteedt daarbij bijzonder aandacht aan die leerlingen die door hun sociale achtergrond en leefsituatie leerbedreigd zijn.

Art. 24. Het centrum begeleidt op een intensieve wijze prioritair: 6°…en de anderstalige nieuwkomers om de doorstroming te optimaliseren, het risicogedrag te verminderen en de school zinvol te laten beleven door de leerlingen.

Art. 35. Het centrum heeft de plicht om in de scholen met preferentiegroepen optimaal aanwezig te zijn.

Art. 69. §1. Voor de weging van de leerlingen gelden de volgende coëfficiënten: 2°…de anderstalige nieuwkomers in het basis- en het secundair onderwijs worden vermenigvuldigd met de coëfficiënt 4.

BVR CLB (3)

Art. 10. Het centrum biedt de kernactiviteiten (onthaal, vraagverheldering, het verstrekken van informatie en advies) actief aan voor alle anderstalige nieuwkomers met het oog op de instap in het onderwijs en studiekeuze.

Er is geen specifieke informatie beschikbaar over de algemene consulten en gerichte consulten bij anderstalige nieuwkomers die niet in 'het te onderzoeken' jaar zitten. Daarnaast staat er ook niets beschreven over het uitvoeren van een vaccinatieaanbod losgekoppeld van de consulten. Dit geeft momenteel toch wel een 'vrijheid' aan de CLB's, ze kunnen zelf beslissen hoe ze dit invullen bij de anderstalige nieuwkomers.

1.2 Motivering

Het GO! CLB Dendermonde, afdeling Lokeren, begeleidt OKAN-leerlingen. De afgelopen schooljaren waren dit ongeveer een 40-tal leerlingen. Als CLB-arts in het GO! CLB Dendermonde behoor ik tot het team dat instaat voor de begeleiding van deze leerlingen. De voorbije schooljaren kwamen deze leerlingen, zonder voorbereiding en zonder tolk, allemaal naar het CLB voor een medisch consult bij de verpleegkundige en bij mij als arts.

Als CLB-arts stelde ik mij hier bepaalde vragen bij: Zijn deze algemene consulten voor de OKAN-leerlingen ook verplicht? Zijn er andere doelstellingen bij een algemeen consult bij OKAN-leerlingen? Wat is zinvol om als verpleegkundige en als arts na te gaan bij dit algemeen consult? Hebben zij alles voldoende begrepen? Hoe ervaren de OKAN-leerlingen dit algemeen consult?.

Zoals je reeds kon lezen laat de regelgeving ons momenteel vrij hoe we de consulten en de inhaalvaccinaties bij de OKAN-leerlingen organiseren. Samen met de verpleegkundige besloot ik in het schooljaar 2015-2016 deel te nemen aan de werkgroep van de permanente ondersteuningscel (POC) GO!: 'Jeugdgezondheidzorg voor anderstalige nieuwkomers in het CLB'. Het synthesedocument van deze werkgroep biedt een leidraad aan de CLB-

medewerkers bij het uitwerken van een zinvol aanbod voor het domein jeugdgezondheidszorg aan anderstalige nieuwkomers. Het vat onder andere samen wat de verschillende rollen van een CLB-medewerker kunnen zijn in het kader van een bepaalde nood bij een anderstalige nieuwkomer. Alsook wordt er een voorstel gedaan van het doel en de inhoud van het eerste consult bij een anderstalige nieuwkomer. Hierbij wordt voorgesteld dat het CLB doelgericht een eerste consult aanbiedt aan de anderstalige nieuwkomers, vrijwillig en niet verplicht, en dit aanbod in de nabije omgeving (bv. in de OKAN-school of in het asielcentrum) van de anderstalige nieuwkomers te voorzien. Dit consult zou ook uitgevoerd worden door de verpleegkundige. De arts zou geen systematische plaats (meer) hebben bij dit eerste contact, maar getrapt, bij nood, worden ingezet (5). Het leek mij heel zinvol om deze manier van werken in het schooljaar 2016-2017 toe te passen in de praktijk.

1.3 ONDERZOEKSDOEL

Met deze masterproef wil ik de kwaliteit van de jeugdgezondheidszorg bij de OKAN-leerlingen verbonden aan het GO! CLB Dendermonde, afdeling Lokeren, optimaliseren. Ik baseer me hiervoor op het hierboven vernoemde synthesedocument 'Jeugdgezondheidszorg voor anderstalige nieuwkomers in het CLB'.

1.4 ONDERZOEKSVRAGEN

Rekening houdende met het doel van mijn masterproef en het reeds opgestelde synthesedocument werden volgende onderzoeksvragen weerhouden:

1. Zoals reeds aangegeven wordt in dit synthesedocument voorgesteld dat de CLB-verpleegkundige doelgericht een eerste JGZ-consult aanbiedt aan de anderstalige nieuwkomers. Het consult is vrijwillig en niet verplicht. De arts wordt, net zoals de andere disciplines, getrapt ingezet. Wij hebben deze manier van werken het voorbije schooljaar 2016-2017 aangeboden aan de OKAN-leerlingen.
   Hoe hebben de OKAN-leerlingen, de verpleegkundige en de school deze vernieuwde interventie ervaren?
   Hoe groot was de opkomst bij het aanbieden van dit eerste consult aan de anderstalige nieuwkomers?
   Wat is praktisch nodig om deze interventie mogelijk te maken?
2. Aan welke punten van dit synthesedocument dienen we in het GO! CLB Dendermonde te werken om de jeugdgezondheidszorg bij de OKAN-leerlingen te optimaliseren?

2 LITERATUURSTUDIE

2.1 INLEIDING

2.1.1 Literatuurvragen

Met deze literatuurstudie wil ik een beter beeld krijgen van de heterogene groep anderstalige nieuwkomers. Daarnaast wil ik bekijken hoe we het begrip 'jeugdgezondheidszorg' bij anderstalige nieuwkomers (beter) kunnen invullen. Hierbij is het van belang rekening te houden met de principes dat de jeugdgezondheidszorg haar aanbod differentieert in functie van de noden, dat het actief en anticiperend is en aansluit bij de leefwereld van kinderen, jongeren en hun gezinnen (1).

Volgende literatuurvragen werden weerhouden:

1) Wie zijn de OKAN-leerlingen in België?
2) Welke rechten hebben anderstalige nieuwkomers in België wat betreft de toegang tot de gezondheidszorg?
3) Wat zijn de noden van de OKAN-leerlingen?

2.1.2 Zoekstrategie

Om een antwoord te vinden op de literatuurvragen werden de onderzoeksvragen vertaald naar zoektermen. Hierbij werd er gebruik gemaakt van Nederlandstalige zoektermen, vrije tekstwoorden en MESH-termen, afhankelijk van de gebruikte bron (figuur 1).

Nederlandstalige zoektermen	Vrije tekstwoorden	MESH-termen
Anderstalige nieuwkomers		
Vluchtelingen	Refugee	Refugees
Migranten	Migrant	Transients and Migrants
		Emigrants and Immigrants
Gezondheidszorg	Health Services	Health Services
Jeugdgezondheidszorg		
CLB/ Schoolgeneeskunde	School Health Services	School Health Services
België	Belgium	Belgium
Noden	Needs	Personal Satisfaction
Ontwikkeling	Development	Growth and Development
Psychosociale gevolgen	Psychosocial	Resilience, Psychological Stress, Psychological Psychology
	Psychology (Psycholog*)	
OKAN-leerlingen	Adolescent	Adolescent

Figuur 1: Gebruikte zoektermen

Deze zoektermen werden in verschillende combinaties gebruikt. Er werden exclusiecriteria gehanteerd met name: artikels niet in het Nederlands, Frans of Engels; artikels meer dan 10 jaar geleden gepubliceerd (tenzij weinig referenties) en artikels waarin de bestudeerde populatie geen jongeren omvat.

De literatuur werd systematisch doorzocht (figuur 2). Eerst werd er gezocht of er Evidence-Based praktijkrichtlijnen (in quaternaire bronnen) bestaan over dit onderwerp. Aangezien de specifieke vragen was deze zoektocht niet succesvol. Vervolgens werd er gezocht in tertiaire en secundaire bronnen. Dit leverde één 'systematic review 'op. Dit werd echter uiteindelijk toch niet weerhouden aangezien dit specifiek ging over mogelijke psychologische interventies bij vluchtelingenkinderen. De zoektocht in primaire bronnen gaf wel meerdere bruikbare resultaten. Het zoeken in Pubmed vond plaats met zowel MESH-termen als vrije tekstwoorden, met behulp van filters en Booleaanse operatoren. In figuur 3 kan je enkele zoekopdrachten in Pubmed terugvinden. Er werd ook grijze literatuur geraadpleegd via het zoeken in Google (Scholar).

1.	**Quaternaire bronnen** Vlaamse Wetenschappelijke Vereniging voor Jeugdgezondheidszorg. www.vwvj.be Domus Medica. www.domusmedica.be Nederlands Centrum Jeugdgezondheid. www.ncj.nl Nederlands Huisartsengenootschap. www.nhg.org Federaal Kenniscentrum Gezondheidszorg. kce.fgov.be
2.	**Tertiaire bronnen** Cochrane database of systematic reviews
3.	**Secundaire bronnen** Minerva
4.	**Primaire bronnen** Medline Database via Pubmed Google Scholar

Figuur 2: Overzicht van de geraadpleegde bronnen

ZOEKTERMEN	# GEVONDEN ARTIKELS	# WEERHOUDEN ARTIKELS
(Refugees OR Transients and Migrants OR Emigrants and Immigrants) AND School Health Services	**78**	
Filters: Full text, Dutch, English, French	57	
Filter: Publication dates 10 years	36	0
(Refugees OR Transients and Migrants OR Emigrants and Immigrants) AND Personal Satisfaction	**88**	
Filters: Full text, Dutch, English, French	75	

Filter: Publication dates 10 years	71	1
(Refugees OR Transients and Migrants OR Emigrants and Immigrants) AND Health Services AND Belgium	**39**	
Filters: Full text, Dutch, English, French	36	
Filter: Publication dates 10 years	28	0
(Refugees OR Transients and Migrants OR Emigrants and Immigrants) AND Growth and Development	**605**	
Filters: Full text, Dutch, English, French, Publication dates 10 years	325	
Filter: Adolescent	100	
Filter: Review	5	0
(Refugees OR Transients and Migrants OR Emigrants and Immigrants) AND Stress, Psychological	**798**	
Filters: Full text, Dutch, English, French, Publication dates 10 years	524	
Filter: Review	32	1
(Refugees OR Transients And Migrants OR Emigrants and Immigrants) AND Adolescent	**5915**	
Filters: Full text, Dutch, English, French, Publication dates 10 years, Review	105	2

Figuur 3: Enkele zoekopdrachten in Pubmed

2.2 Wie zijn de OKAN-leerlingen in België?

2.2.1 Begripsverduidelijking

In het dagelijks leven worden onder andere de termen vluchteling, anderstalige nieuwkomer, asielzoeker, migrant vaak door elkaar gebruikt. Inhoudelijk en juridisch hebben deze termen echter een andere betekenis. Hieronder kan je een beknopt overzicht terugvinden van verschillende termen.

Asielzoeker

Een asielzoeker is iemand die een asielaanvraag heeft ingediend bij de Dienst Vreemdelingenzaken (DVZ). Vanaf dat moment start de asielprocedure. Zolang deze procedure loopt, heeft de asielzoeker het recht om in België te verblijven. De DVZ registreert deze asielaanvraag. Het onderzoekt of België de aanvraag moet beoordelen. Indien dit het geval is, gaat de aanvraag door naar het Commissariaat-generaal voor de Vluchtelingen en Staatlozen (CGVS). Het CGVS onderzoekt vervolgens de asielaanvraag. Er zijn dan drie mogelijkheden: erkenning als vluchteling, verkrijgen statuut subsidiair beschermde of weigering van de asielaanvraag (6).

Erkende vluchteling

Volgens de Conventie van Genève is een vluchteling 'elke persoon die zich buiten het land waarvan hij de nationaliteit heeft of, indien hij geen nationaliteit heeft, buiten zijn land van

herkomst bevindt, en die de bescherming van dat land niet kan of wil inroepen omdat hij vreest voor vervolging omwille van zijn ras, zijn religie, zijn nationaliteit, het behoren tot een bepaalde sociale groep, of zijn politieke overtuiging'. Het gaat hier dus om de vrees voor vervolging (7). Als de asielzoeker erkend wordt als vluchteling krijgt hij een definitief verblijfsrecht in België (6).

Subsidiair beschermde vluchteling

Voor subsidiaire bescherming moeten er 'zwaarwegende gronden zijn om aan te nemen dat, wanneer hij naar zijn land van herkomst, of in het geval van een staatloze, naar het land waar hij vroeger gewoonlijk verbleef, terugkeert een reëel risico zou lopen op ernstige schade, en hij zich niet onder de bescherming van dat land kan of, wegens dat risico, wil stellen'. De ernstige schade kan bestaan uit: doodstraf of executie; foltering of onmenselijke of vernederende behandeling of bestraffing; ernstige schade door gewapend conflict (7). Als de asielzoeker het statuut subsidiair beschermde krijgt, is dit een tijdelijk statuut. Als de situatie in het herkomstland na vijf jaar nog niet voldoende veilig is, krijgt hij een definitieve verblijfsvergunning (6).

Niet-begeleide minderjarige vreemdeling

Je bent een niet-begeleide minderjarige vreemdeling (NBMV) als:

- Je jonger bent dan 18 jaar.
- Je niet begeleid wordt door een persoon die het ouderlijk gezag of de voogdij over jou uitoefent.
- Je onderdaan bent van een ander land dan een lidstaat van de Europese Unie, Noorwegen, IJsland of Liechtenstein.
- Je asiel hebt aangevraagd of geen geldige binnenkomstdocumenten of verblijfsrecht hebt.
- De dienst Voogdij je geïdentificeerd heeft als NBMV.

Voor NBMV is er een aparte regeling. Zij hebben nood aan extra bescherming, daarom bestaat er voor hen een bijzondere verblijfsprocedure.

Ter informatie wil ik ook meegeven dat er ook een statuut niet-begeleide Europese minderjarige (NBEM) bestaat en dat zij sinds 1 december 2014 onder bepaalde voorwaarden ook recht hebben op een voogd (7).

Anderstalige nieuwkomer

Anderstalige nieuwkomer is een term die gebruikt wordt in het onderwijs (hoofdstuk 1.1.2).

Migrant

Persoon die naar een ander land verhuist. Ook de nakomelingen van die persoon worden soms nog migranten genoemd (7).

Vreemdeling

Term die in de vreemdelingenwetgeving gebruikt wordt voor een persoon die niet de Belgische nationaliteit heeft (7).

Uitgeprocedeerde

Een persoon die een tijd legaal in België verbleef maar die hier nu, nadat de overheid zijn of haar verblijfsaanvraag definitief heeft geweigerd, illegaal verblijft (7).

Clandestiene migranten

Mensen die clandestien de grens overstaken en nooit een verblijfsprocedure opstartten. Hun verblijf wordt niet geregistreerd. Een typische groep zijn de transitmigranten, die op doorreis zijn naar bijvoorbeeld Engeland (7).

2.2.2 Enkele cijfers

Door de 'Europese vluchtelingencrisis' was het aantal asielaanvragen in 2015 hoog (figuur 4). In 2016 was er een opmerkelijke daling in het aantal asielaanvragen, dit was hoofdzakelijk toe te schrijven aan de sterke daling van het aantal personen uit Afghanistan, Syrië en Irak. De herkomstlanden van de asielzoekers waren in 2016 ook meer divers in vergelijking met in 2015 (8).

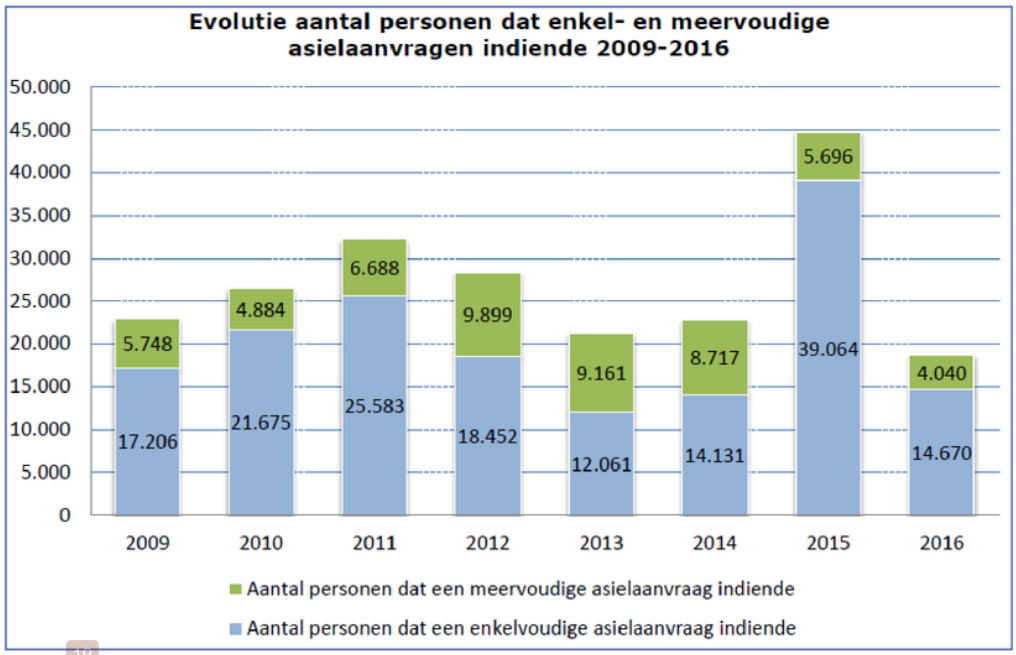

Figuur 4: Evolutie aantal personen dat enkel- en meervoudige asielaanvragen indiende 2009-2016

In 2017 zien we dat de meeste asielaanvragen komen van asielzoekers met Syrië als herkomstland (figuur 5, cijfers zijn t.e.m. juni 2017) (8).

Top 10 herkomstlanden volgens het aantal personen dat een asielaanvraag indiende in 2017

	Land van herkomst	Totaal aantal asielaanvragen	Enkelvoudige asielaanvragen	Meervoudige asielaanvragen
1	Syrië	1.976	1.922	54
2	Afghanistan	774	493	281
3	Irak	637	273	364
4	Guinee	433	361	72
5	Albanië	402	303	99
6	Rusland	368	202	166
7	Eritrea	351	332	19
8	Congo (DRC)	348	276	72
9	Palestina	335	320	15
10	Turkije	291	253	38
	Andere landen	3.427	2.515	912
	Totaal 2017	**9.342**	**7.250**	**2.092**

Figuur 5: Top 10 herkomstlanden volgens het aantal personen dat een asielaanvraag indiende in 2017 (cijfers zijn van januari 2017 tem juni 2017)

Als we naar de OKAN-leerlingen kijken zien we ook dat Afghanistan, Syrië en Irak de top 3 vertegenwoordigden in schooljaar 2015-2016 (figuur 6). De Afghaanse nationaliteit is al jaren de meest voorkomende nationaliteit in de OKAN-klassen. Afgaande op de asielaanvragen wordt verwacht dat het percentage Syriërs in het schooljaar 2016-2017 nog hoger lag dan in het schooljaar 2015-2016. Daarnaast zien we ook dat de Oost-Europese nationaliteiten ieder jaar sterk vertegenwoordigd zijn in de OKAN-klassen. Op 1 februari 2016 volgden er leerlingen van 111 verschillende nationaliteiten onthaalonderwijs (9).

	2012-2013	2013-2014	2014-2015	2015-2016
Afghanistan (502 – 16,1%)	Afghanistan (422 – 15,8%)	Afghanistan (203 – 8,9%)	Afghanistan (217 – 8,7%)	Afghanistan (1127 27,4%)
Bulgarije (151 – 4,8%)	België (156 – 5,9%)	Polen (176 – 7,7%)	Polen (152 – 6,1%)	Syrië (564 – 13,7%)
België (149 – 4,8%)	Polen (141 – 5,3%)	Ghana (116 – 5,1%)	Bulgarije (142 – 5,7%)	Irak (325 – 7,9%)
Polen (143 – 4,6%)	Bulgarije (137 5,1%)	Bulgarije (113 – 4,9%)	Syrië (127 – 5,1%)	Bulgarije (151 – 3,7%)
Irak (140 - 4,5%)	Marokko (124 – 4,7%)	Roemenië (109 – 4,8%)	België (118 – 4,7%)	Polen (137 – 3,3%)
Marokko (118 – 3,8%)	Irak (113 – 4,2%)	Spanje (103 – 4,5%)	Roemenië (117 – 4,7%)	Somalië (130 – 3,2%)
Turkije (114 – 3,7%)	Turkije (104 – 3,9%)	Marokko (101 – 4,4%)	Ghana (116 – 4,6%)	Roemenië (120 – 2,9%)
Roemenië (100 – 3,2%)	Roemenië (103 – 3,9%)	België (84 – 3,7%)	Spanje (104 – 4,2%)	Ghana (115 – 2,8%)
Servië (98 – 3,1%)	Spanje (83 – 3,1%)	Irak (82 – 3,6%)	Marokko (96 – 3,8%)	België (113 – 2,7%)
Rusland (88 – 2,8%)	Ghana (81 – 3,0%)	Turkije (68 – 3,0%)	Somalië (78 – 3,1%)	Spanje (106 - 2,6%)

Figuur 6: Overzicht van de 10 meest voorkomende nationaliteiten van de OKAN-leerlingen in het voltijds secundair onderwijs op 1 februari 2016

2.3 Welke rechten hebben anderstalige nieuwkomers in België wat betreft de toegang tot de gezondheidszorg?

Het kan een zoektocht zijn om uit te pluizen wie de medische kosten betaalt voor een OKAN-leerling. Er bestaan vele regels en uitzonderingen, wat het complex maakt. Ik heb geprobeerd kort en bondig het voornaamste samen te vatten, geordend per verblijfstatuut van de leerling. Kennis van het statuut van de leerling is dus essentieel om te weten wie de kosten normaal gezien zal betalen.

Asielzoeker

Als asielzoeker heb je recht op de betaling of terugbetaling van je medische kosten. De invulling is afhankelijk van hoe je medische zorg krijgt en welke instantie de zorg betaalt. Hoe je medische zorg krijgt, is afhankelijk van je opvang:

- Verblijf in een Opvangcentrum, Federaal Opvanginitiatief, Opvangplaats: Fedasil geeft of betaalt de medische zorgen. Ofwel krijg je de medische zorg bij de medische dienst van de opvangstructuur, ofwel geeft Fedasil een betalingsverbintenis.
- Verblijf in een Lokaal Opvanginitiatief (LOI): het OCMW komt tussen voor de medische kosten bij behoeftigheid. De maatschappelijk werker van het OCMW geeft een betalingsverbintenis en verwijst door naar een zorgverstrekker.
- Geen verblijf in een opvangstructuur (bv. eigen keuze): recht op medische en psychologische begeleiding waarvoor Fedasil tussenkomt via de Cel Medische kosten. Hiervoor dient men vooraf contact op te nemen voor een betalingsverbintenis.
- Geen opvangstructuur (bv. verzadiging): OCMW komt tussen voor de medische kosten bij behoeftigheid.

Soms kan je als asielzoeker onder een bepaalde hoedanigheid aansluiten bij de ziekteverzekering, bijvoorbeeld als je werkt. De kinderen jonger dan 25 jaar ten laste van de gerechtigde komen dan ook in aanmerking voor een ziekteverzekering (7).

Erkend vluchteling en subsidiair beschermde

Men moet aansluiten bij de publieke ziekteverzekering in België. In bepaalde gevallen kan het OCMW tussenkomen voor kosten die niet onder de publieke ziekteverzekering vallen (7).

Niet-begeleide minderjarige vreemdeling

Als NBMV kan men meestal aansluiten bij de Belgische publieke ziekteverzekering voor de betaling van de medische zorg. Dit is zowel bij wettig als bij onwettig verblijf het geval. Meer bepaald moet een OKAN-leerling hiervoor gedurende ten minste drie opeenvolgende maanden onderwijs in een door een Belgische overheid erkende onderwijsinstelling volgen (7).

Gezinshereniger

Als gezinshereniger kan men meestal aansluiten bij de Belgische publieke ziekteverzekering als ‘persoon ten laste’ van de gerechtigde die je vervoegt (7).

Onwettig verblijf

Als men geen materiële opvang geniet, dan heeft men recht op dringende medische hulp van het OCMW. Hiervoor moet men voldoen aan 3 voorwaarden: men verblijft onwettig in België,

men is behoeftig en men heeft een medisch attest ‘dringende medische hulp’. Het recht op dringende medische hulp is veel ruimer dan ‘hoogdringende geneeskundige hulpverlening’ die onmiddellijk vereist is na een ongeval of een ernstige ziekte. Het kan niet beperkt worden tot ‘alles wat via de dienst spoedgevallen van het ziekenhuis binnenkomt’. Het is aan de behandelend arts om te bepalen of de medische zorgverstrekking ‘noodzakelijk is om de lichamelijke en geestelijke integriteit van de persoon te beschermen’ (7).

2.4 WAT ZIJN DE NODEN VAN DE OKAN-LEERLINGEN?

Zoals reeds aangehaald vat het synthesedocument ‘Jeugdgezondheidzorg voor anderstalige nieuwkomers in het CLB’ van de werkgroep onder andere samen wat de verschillende rollen van een CLB-medewerker kunnen zijn in het kader van een bepaalde nood bij een anderstalige nieuwkomer. Deze noden zijn gebaseerd op informatie van het expertisecentrum gezondheidsverschillen in Nederland (Pharos), wat ook kan gebruikt worden voor België aangezien de vergelijkbare situatie. Vooraleer in te gaan op de noden, heb ik nog meer informatie opgezocht over de psychische gezondheid van vluchtelingenkinderen.

2.4.1 Psychische gezondheid van vluchtelingenkinderen

Onderzoek toont aan dat het welzijn van migranten zich op meerdere domeinen bevindt (individueel, familie, maatschappij), dat het een dynamische fenomeen is (interactie tussen beschermende en risicofactoren) en dat het afhankelijk is van de opportuniteiten die ze krijgen van o.a. het gastland (10).

Als men specifiek gaat kijken naar vluchtelingenkinderen ziet men bij hen meer psychische, emotionele en gedragsproblemen. Zij lopen dus een verhoogd risico om deze problemen te ontwikkelen. Prevalentiecijfers hiervan variëren en zijn afhankelijk van de bevolkingsgroep, het type en de ernst van de gebeurtenissen waaraan men is blootgesteld (11). Een combinatie van factoren leidt ertoe dat een deel van de groep vluchtelingenkinderen niet goed functioneert en psychopathologie ontwikkelt, terwijl een ander deel van de groep in staat is zich goed te ontwikkelen ondanks een cumulatie van traumatische ervaringen. Algemeen stelt men wel dat het merendeel van de vluchtelingenkinderen tot deze laatste groep behoort. Door hun grote veerkracht en de aanwezigheid van beschermende factoren zijn zij namelijk vaak in staat psychisch gezond te blijven (12). Figuur 7 geeft een schematische voorstelling weer van de beschermende en risicofactoren voor het ontwikkelingen van psychische problemen bij vluchtelingenkinderen (12,13).

	Beschermende factoren	Risicofactoren
Individueel	○ Zelfbeschikking ○ Zelfvertrouwen / persoonlijke trots ○ Sociaal vaardig en empatisch ○ Gezond en normale intelligentie	○ Directe blootstelling aan geweld ○ Cumulatieve blootstelling aan schokkende gebeurtenissen ○ Slechte levensomstandigheden voorafgaand, tijdens en na de vlucht ○ Pre-existente ziekten
Familie / Gezin	○ Gezinsleden aanwezig in alle fasen van migratie ○ Sterke gezinscohesie ○ Familieleden in België ○ Ouderlijke steun en betrokkenheid ○ Goede psychische gezondheid van de ouders (vnl. van de moeder)	○ Niet gelijktijdig reizen, familieleden elders, onderweg of omgekomen ○ Niet-begeleide minderjarige vreemdeling ○ Ontbreken van emotionele nabijheid ○ Kindermishandeling
Maatschappij	○ Goed sociaal netwerk ○ Peer support ○ Toegang tot school / positieve schoolervaring ○ Hoge socio-economische status ○ Aanleren van de Nederlandse taal ○ Gevoel van veiligheid en privacy	○ Moeizame integratie, onzekerheid over status ○ Sociaal isolement ○ Vaak verhuizen ○ Discriminatie / pesten ○ Financiële problemen

Figuur 7: Beschermende factoren en risicofactoren voor het ontwikkelen van psychische problemen bij vluchtelingenkinderen

Belangrijk om te vermelden is dat symptomen van psychische problemen bij vluchtelingenkinderen op vrijwel alle ontwikkelingsgebieden kunnen ontstaan. Het kan ook zijn dat de gevolgen van traumatisering niet zichtbaar zijn, er kan een zogeheten latentieperiode optreden waarin het kind ogenschijnlijk klachtenvrij is. Het kind is dan slechts bezig met overleven en kan zich niet permitteren heftige reacties te vertonen. Hun ontwikkeling wordt echter wel ernstig bedreigd. Ze zijn chronisch gestrest en alert, durven niemand te vertrouwen en zich niet te hechten. Ze zijn eenzaam, durven geen troost te zoeken, maar kunnen ook zichzelf niet geruststellen (12).

2.4.2 De noden van een OKAN-leerling

Participatie op school

Circa één op de drie vluchtelingen is minderjarig. Deze kinderen en jongeren willen niets liever dan weer naar school gaan. Eén van de meest gehoorde motieven van ouders om naar West-Europa te vluchten is dat hun kinderen hier weer een toekomst hebben. Vluchtelingenkinderen en hun ouders willen vooral een zo normaal mogelijk leven. Weer naar school gaan is daar

een belangrijk onderdeel van. Voor kinderen en ouders is het de poort naar de nieuwe samenleving waar kinderen uitgedaagd worden en weer met de toekomst bezig zijn. Maar het is meer dan dat, schoolgaan is helend voor kinderen die nare en soms schokkende gebeurtenissen meemaakten (14).

Belangrijk is hierbij wel te vermelden dat het aantal problematische afwezigheden in de OKAN-klassen beduidend hoger ligt (figuur 8) (15). Dit staat haaks tegenover het feit dat deze leerlingen terug naar school willen gaan. Een mogelijke verklaring hiervoor heb ik echter niet teruggevonden.

Onderwijsvorm	Aantal	% tov schoolbevolking
Eerste graad	1007	0,8%
ASO	178	0,2%
BSO	2385	4,9%
TSO	529	0,7%
KSO	58	1,1%
Onthaalklas	**272**	**11,5%**
Totaal	4429	1,2%

Figuur 8: Aantal en percentage leerlingen met registraties problematische afwezigheden volgens onderwijsvorm en OKAN in het voltijds secundair onderwijs

Sociale veiligheid op school en versterken van sociale steun

Voor vluchtelingenkinderen is sociale veiligheid nog belangrijker dan voor andere kinderen. Preventie van pesten en discriminatie is voor deze kinderen die in het verleden vaak veel onveiligheid meemaakten belangrijk. Als leerlingen zich thuis voelen op school, hebben zij een lagere kans op posttraumatische stress, depressie en angsten. De neiging bestaat om kinderen die uit een oorlogssituatie komen als slachtoffers te zien die voor het leven getekend zijn. De veerkracht van kinderen is echter enorm. Vluchtelingenkinderen vragen wel specifieke aandacht maar die hoeft niet specifiek op trauma's gefocust te zijn, maar op het versterken van onderlinge sociale steun. Uit onderzoek naar kinderen uit oorlogsgebieden weten we dat deze klachten grotendeels zonder professionele hulp verminderen of verdwijnen (14).

Opvoedingsondersteuning aan de ouders

De psychische gezondheid van kinderen hangt in sterke mate af van die van hun ouders. Dat geldt ook voor deze kinderen en ouders. Als ouders, na langere periodes van onzekerheid hun zelfvertrouwen als opvoeder terug krijgen heeft het grootste deel van deze kinderen geen specialistische hulp nodig. Ouders hebben dus vooral behoefte hun taak als opvoeder weer goed op te kunnen pakken. Kinderen willen niets liever dan dat hun ouders weer 'gewone' ouders worden (14).

Informatie over onderwijs in Vlaanderen

Vluchtelingen zijn onbekend met ons onderwijssysteem en hebben daarom baat bij informatie hierover (14). In de cursus Maatschappelijke Oriëntatie van het inburgeringstraject komt dit aan bod. De inburgering van minderjarige anderstalige nieuwkomers gebeurt niet via een inburgeringstraject maar, zoals reeds werd vermeld, door school te lopen (7).

Informatie over gezondheidszorg in Vlaanderen

Vluchtelingen zijn onbekend met onze gezondheidsvoorzieningen en hebben daarom ook baat bij informatie hierover (14). In de cursus Maatschappelijke Oriëntatie van het inburgeringstraject komt dit aan bod (7).

Eerste JGZ consult voor anderstalige nieuwkomers

De gezondheid van vluchtelingenkinderen is zeker in de beginperiode vaak kwetsbaar. Dan zijn er veel kinderen met psychische en lichamelijke klachten. Veel van die klachten horen, hoe belastend ook, bij de normale verwerking; bijvoorbeeld (opnieuw) bedplassen, angstdromen en verlatingsangst. Als dergelijke klachten lang voortduren en het dagelijks functioneren van kinderen belemmeren is toch extra ondersteuning nodig. Een gezondheidscheck wordt dan ook aanbevolen (14).

Een holistische benadering van de medische en psychologische aspecten bij OKAN-leerlingen vormt een uitdaging. Hierbij is het onder andere van belang om relevante informatie over hun socio-demografische achtergrond te verzamelen. Het is ook aanbevolen om de gezondheid van de OKAN-leerling in de brede betekenis van het woord 'gezondheid' te exploreren. Ten slotte is het nuttig om de sociale kaart en partners te kennen met wie je kan samenwerken voor deze bijzondere doelgroep (16).

3 METHODOLOGIE

3.1 FOCUS-PROCEDURE

Voor het uitvoeren van dit kwaliteitsverbeterend project heb ik gebruik gemaakt van de FOCUS-procedure. Op deze manier werd er op een systematische wijze gewerkt.

3.1.1 FIND

Het onderwerp van mijn masterproef werd vastgelegd door mijn ervaring met OKAN-leerlingen en het deelnemen aan de werkgroep (hoofdstuk 1.2).

3.1.2 ORGANISE

Ik had een overleg met de directie van het GO! CLB Dendermonde over het onderwerp van mijn masterproef. Het medisch team van het CLB werd ook over mijn masterproef ingelicht. Met de CLB-verpleegkundige van de OKAN-school had ik hierover vanzelfsprekend een uitgebreider overleg. Ik stelde het synthesedocument en mijn masterproef ook voor op een personeelsvergadering aan de hand van een powerpoint. Ten slotte werd ook de OKAN-coördinator van de school op de hoogte gebracht.

3.1.3 CLARIFY

Bij deze stap heb ik onze huidige werking wat betreft de jeugdgezondheidszorg bij OKAN-leerlingen in kaart gebracht door een overleg met het betrokken CLB-team over onze werking.

Na het uitvoeren van het eerste consult bij de OKAN-leerlingen vond er een interview met de CLB-verpleegkundige van de OKAN-school plaats, alsook een interview met de OKAN-coördinator. Beide interviews vonden plaats na schriftelijke toestemming door ondertekenen van het informatieformulier (bijlage 1). De interviews werden afgenomen aan de hand van een topic lijst en werden, na akkoord van de betrokken personen, opgenomen via een geluidsopname.

Bij de OKAN-leerlingen werden er vragenlijsten afgenomen. Zowel de ouders als de leerling hadden hiervoor schriftelijke toestemming gegeven via het ondertekenen van het informatieformulier (bijlage 2 en bijlage 3). Hiervoor was ik aanwezig op een oudercontact op school zodat ik met behulp van een tolk het onderzoek kon uitleggen en toestemming tot deelname kon vragen. Enkele ouders en leerlingen waren niet aanwezig op het oudercontact. Het informatieformulier werd bij deze leerlingen via de school meegegeven en indien nodig

werden deze ouders telefonisch gecontacteerd om meer uitleg te geven over de studie. Op deze manier werd er van alle OKAN-leerlingen en hun ouders toestemming verkregen.
Er werden twee soorten vragenlijsten opgesteld: één vragenlijst voor leerlingen die op consult kwamen en één vragenlijst voor leerlingen die niet op consult kwamen (bijlage 4 en bijlage 5). Deze vragenlijsten bestonden uit zowel ja/nee vragen als vragen met een Likert-schaal aan de hand van smileys. Bij dit laatste werd er gekozen voor 4 mogelijke antwoordcategorieën aangezien de mogelijke kans op veel 'neutrale' antwoorden bij een oneven antwoordschaal en om het aantal mogelijke antwoorden niet te uitgebreid te maken. Voor de analyse van de antwoorden van deze vragenlijst werd gebruik gemaakt van het programma Microsoft Excel.

3.1.4 UNDERSTAND

Om de knelpunten in kaart te brengen werd er een visgraatdiagram opgesteld (hoofdstuk 5.1).

3.1.5 START

Via de PDCA-cyclus werd er een verbeterplan opgemaakt.

PLAN

Er werden een aantal haalbare actiepunten opgesteld om de jeugdgezondheidszorg bij de OKAN-leerlingen te optimaliseren (hoofdstuk 5.2).

DO

In het schooljaar 2017-2018 zullen we deze actiepunten in de praktijk toepassen.

CHECK

Op het einde van het schooljaar 2017-2018 zullen we met ons CLB-team en met de OKAN-coördinator samenzitten om deze vernieuwde werking te evalueren.

ACT

Na deze evaluatie bekijken we wat er eventueel dient bijgestuurd te worden.

Het houdt hierna natuurlijk niet op. De kwaliteit van de jeugdgezondheidszorg bij onze OKAN-leerlingen dient verder geëvalueerd te worden. Het kan zijn dat bijvoorbeeld door een vernieuwde CLB-werking of door nieuwe noden van de OKAN-leerlingen aanpassingen dienen te gebeuren.

3.2 ETHISCHE BESCHOUWINGEN

Dit onderzoek werd uitgevoerd na goedkeuring van de Commissie Medische Ethiek van het UZ Brussel. Op 22 maart 2017 werd hiervoor een gunstig advies verleend (bijlage 6).

4 RESULTATEN

4.1 HUIDIGE WERKING VAN HET OKAN-TEAM VAN HET CLB

Het OKAN-team van ons CLB bestaat uit een maatschappelijk werker, een psycholoog, een verpleegkundige en een arts. Hierbij fungeert de maatschappelijk werker als contactpersoon met de school. Er is een goede samenwerking met de OKAN-coördinator en het team van de OKAN-school. Het overleg met de OKAN-coördinator verloopt niet altijd gestructureerd. Dit vindt meer 'op vraag' plaats en vaak via e-mailverkeer.

De maatschappelijk werker ervaart bij de OKAN-groep een belangrijke problematiek van problematische afwezigheden waarbij ze het gevoel heeft dat deze problematiek de voorbije jaren toegenomen is. Het is heel tijdsintensief om hiermee aan de slag te gaan. De leerlingen en/of de ouders zijn vaak moeilijk bereikbaar. Je moet soms zeer aanklampend werken maar je bereikt wel vaak resultaat. Ook psychische problemen worden vaak gesignaleerd bij deze leerlingen. In bepaalde culturen is dit echter nog een 'taboe' waardoor professionele begeleiding soms uitgesloten is voor deze leerlingen en hun ouders. Hierdoor duren de trajecten bij deze leerlingen doorgaans langer en vragen ze veel energie.

Bij de oriëntering van de OKAN-leerlingen na het onthaaljaar spelen we als CLB geen actieve rol. Op vraag van de school loopt de psycholoog wel trajecten bij bepaalde leerlingen, bijvoorbeeld bij een vraag voor doorverwijzing buitengewoon onderwijs. Hierbij is het extra van belang de invloed van de schoolloopbaan in het verleden, de taal en de cultuur goed af te wegen.

Algemeen is het van belang om een onafhankelijke, externe tolk ter beschikking te hebben bij bepaalde gesprekken tijdens een traject. Soms zijn er, uit noodzaak, gesprekken waarbij er een familielid of vriend aanwezig is die de rol als tolk opneemt. Dit kan belemmerend werken omdat het tolken dan niet altijd even objectief verloopt en gevoelige topics kunnen dan niet altijd gemakkelijk besproken worden.

De verpleegkundige en de arts zijn sinds een aantal jaar aanwezig bij het infomoment in september op school voor de leerlingen en hun ouders. Zij stellen het CLB dan kort voor, geven uitleg en doen ook een aanbod betreffende de inhaalvaccinaties. Op deze manier kunnen de vaccinaties snel opgestart worden. De voorstelling van het CLB verloopt wel minder gestructureerd. De verpleegkundige en de arts zijn ook afhankelijk van de school hoeveel beschikbare tijd er voor hen is om zich voor te stellen en de ouders te benaderen in verband met de vaccinatiestatus.

In het begin van het schooljaar worden er 8 vaccinatiemomenten vastgelegd voor de OKAN-leerlingen. Aangezien de school vlakbij is komen de leerlingen over de middag naar het CLB

voor hun vaccinaties wat organisatorisch gezien heel praktisch is. Instromers worden gedurende het schooljaar ook doorgegeven aan het CLB zodat ook bij hen inhaalvaccinaties kunnen aangeboden worden. Als er een vaccinatiemoment tijdens de ramadan valt, wordt er opgemerkt dat de meerderheid van de moslims hun vaccinatie weigert.
Vroeger kwamen alle OKAN-leerlingen op medisch consult, zowel bij de verpleegkundige als bij de arts. Zoals reeds aangegeven hebben wij dit het voorbije schooljaar anders georganiseerd (hoofdstuk 4.2).

4.2 ORGANISATIE EERSTE CONSULT VAN DE OKAN-LEERLINGEN

Voor dit eerste consult bij de CLB-verpleegkundige werden er twee data voorzien begin mei. In het synthesedocument wordt aangeraden om anderstalige nieuwkomers tot de leeftijd van ongeveer 15 jaar samen met hun ouder(s) uit te nodigen. Wij besloten uit praktische overwegingen om alle OKAN-leerlingen zonder ouders uit te nodigen. Er wordt aangeraden het consult te laten doorgaan op plaatsen waar de jongeren te vinden zijn, bijvoorbeeld op school of in het asielcentrum. Ons CLB situeert zich naast de school zodat het consult gewoon bij ons in het CLB plaatsvond.
Eind maart bezocht ik de vier OKAN-klassen. Ik gaf aan de leerlingen uitleg over dit eerste consult en de inhoud ervan alsook werd er een uitnodigingsbrief meegegeven (bijlage 7). De leerlingen konden dan zelf kiezen of ze graag naar dit consult zouden komen aangezien het consult niet verplicht is. De klasleerkracht kreeg een klaslijst waarop de leerling kon aanduiden of hij/zij wel of niet naar het CLB-consult zou komen en of hij/zij voor het consult een tolk wenst (figuur 9).

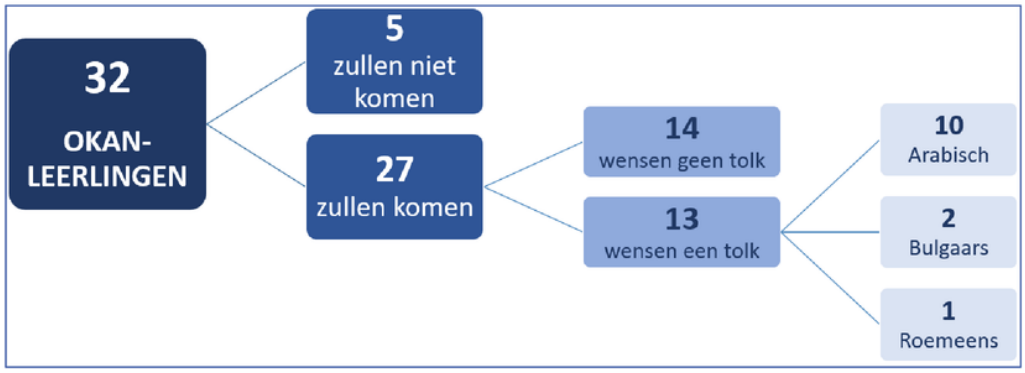

Figuur 9: Navraag bij de OKAN-leerlingen betreffende het eerste consult

We besloten op 8 mei de 14 leerlingen die geen tolk wensten in te plannen. Eén van deze leerlingen was ondertussen van school veranderd waardoor er uiteindelijk 13 leerlingen op 8 mei bij de CLB-verpleegkundige op consult kwamen.

Er werd een tolk klassiek Arabisch, een tolk Bulgaars en een tolk Roemeens aangevraagd via het Agentschap Integratie & Inburgering voor de 13 leerlingen op 16 mei. Jammer genoeg kregen we op het laatste moment te horen dat de tolk klassiek Arabisch maar een beperktere tijd dan gevraagd aanwezig kon zijn. Hierdoor kon er niet bij elke leerling die een tolk klassiek Arabisch gevraagd had ook effectief een tolk aanwezig zijn. We planden nog een nieuwe datum begin juni om 4 leerlingen de mogelijkheid te geven toch met een tolk klassiek Arabisch op consult te komen. We kregen bevestiging dat de tolk aanwezig zou zijn maar jammer genoeg was er door een misverstand toch geen tolk. Normaalgezien is een vastgelegde afspraak met een tolk wel betrouwbaar. Na overleg met de betrokken 4 OKAN-leerlingen besloten zij het consult uit te stellen tot het begin van het volgend schooljaar.

Uiteindelijk kwamen er dus 22 OKAN-leerlingen naar het CLB voor een eerste consult.

Wij gaven met de leerlingen die op consult kwamen ook enkele weken op voorhand, via de school, een vragenlijst mee als voorbereiding. We gebruikten hiervoor de vragenlijsten van het opgestelde synthesedocument. Er was één vragenlijst voor de leerling (bijlage 8) en één vragenlijst voor de ouder(s) (bijlage 9). Van deze vragenlijsten kregen wij een groot deel van de leerlingen terug, doch van de ouders was de respons een stuk beperkter.

Op basis van het synthesedocument had ik een korte samenvatting van de inhoud van het eerste consult opgesteld zodat de verpleegkundige dit kon gebruiken als leidraad (bijlage 10).

4.3 VRAGENLIJSTEN OKAN-LEERLINGEN

De vragenlijsten werden na het eerste consult aan de OKAN-leerlingen bezorgd. Sommige leerlingen vulden deze vragenlijst zelfstandig in, anderen met hulp van de klasleerkracht, de OKAN-coördinator of mijzelf om enkele vragen te verduidelijken. Van de 22 leerlingen die een consult hebben gekregen kreeg ik 19 vragenlijsten terug. Van de 5 leerlingen die besloten niet te komen was er één leerling ondertussen van school veranderd. Van de overige 4 leerlingen kreeg ik 3 vragenlijsten terug. Bij de 4 leerlingen die volgend schooljaar hun eerste consult zullen krijgen werden er geen vragenlijsten afgenomen.

4.3.1 Alle OKAN-leerlingen

Je kreeg uitleg in de klas over het consult van het CLB. Was het voor jou duidelijk wat je van het consult kon verwachten?

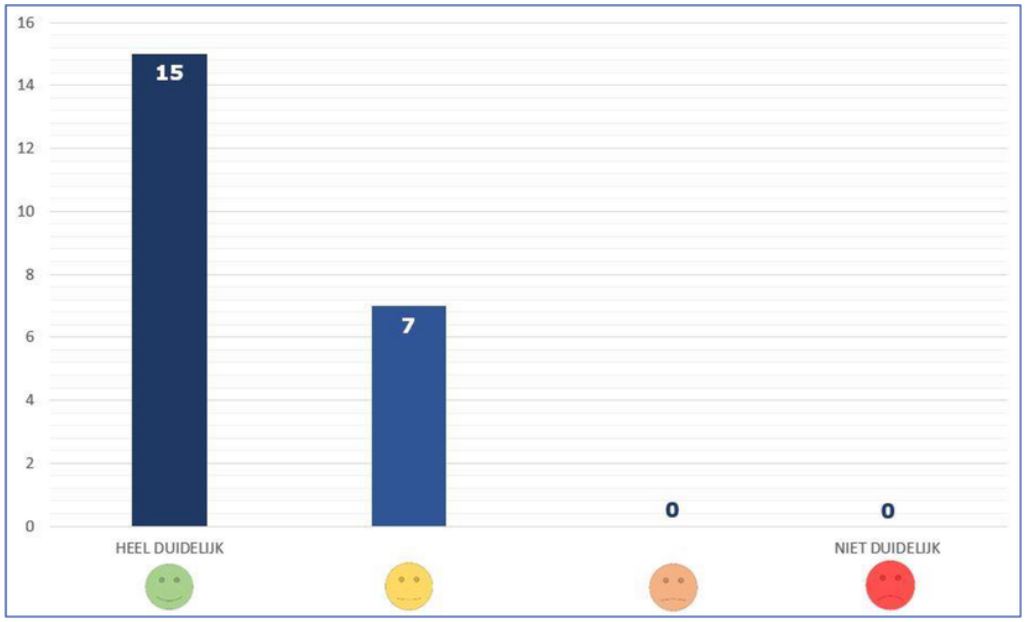

Figuur 10

Alle leerlingen gaven aan dat het voor hen (heel) duidelijk was wat ze van het consult konden verwachten.

Is er iets wat wij kunnen veranderen aan de uitnodigingsbrief?

2 leerlingen schreven: 'de brief moet gemakkelijker geschreven zijn met gemakkelijkere woorden.'

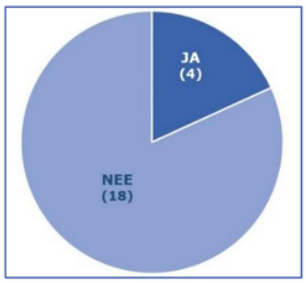

Figuur 11

De grote meerderheid van de leerlingen gaf aan dat we niets hoeven te veranderen aan de uitnodigingsbrief. Enkele leerlingen gaven toch aan dat de brief gemakkelijker moet geschreven zijn.

4.3.2 OKAN-leerlingen die niet op consult kwamen

Waarom besloot je niet op consult te komen?

De 3 leerlingen vulden deze vraag in:

- 'Omdat ik niet wou.'
- 'Geen zin.'
- 'Al dokter.'

De redenen waarom de leerlingen besloten niet op consult te komen waren uiteenlopend: geen zin, reeds bij een dokter geweest.

4.3.3 OKAN-leerlingen die op consult kwamen

Waren de vragen in de persoonlijke vragenlijst voor jou duidelijk?

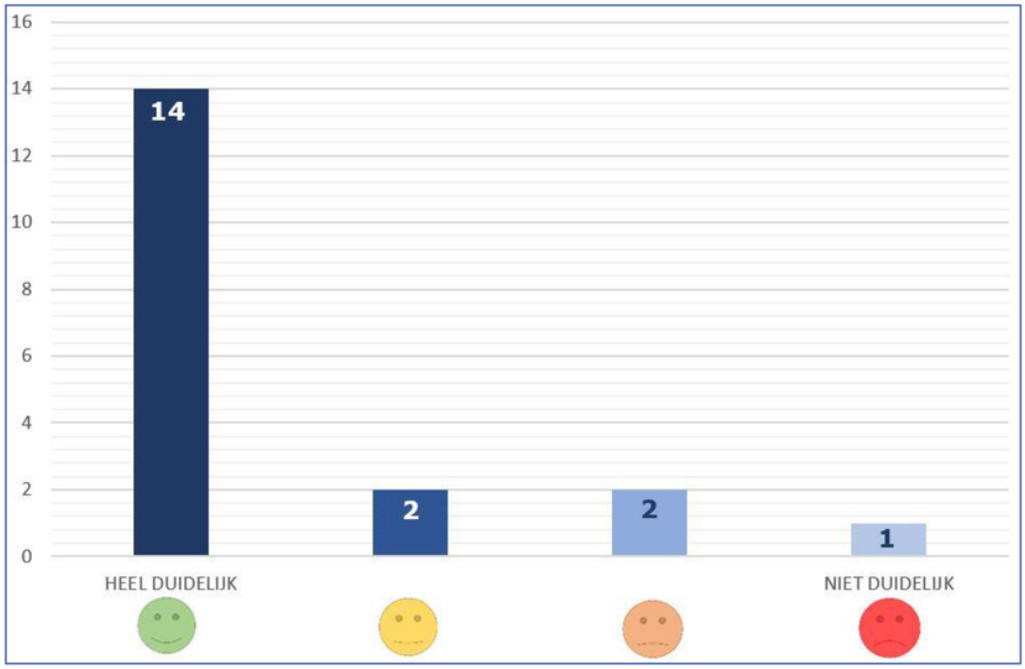

Figuur 12

1 leerling schreef: 'De vragen moeten gemakkelijker zijn.'

Voor de meeste leerlingen waren de vragen van de persoonlijke vragenlijst (heel) duidelijk. Voor enkele leerlingen zouden deze vragen wel nog duidelijker kunnen.

Was er voldoende tijd voor jou tijdens dit consult?

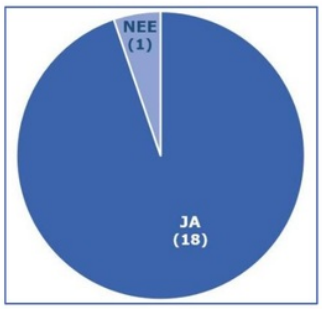

Figuur 13

Bijna alle leerlingen stelden dat er voldoende tijd was voor hen tijdens het consult.

Heb je al jouw vragen tijdens het consult durven stellen?

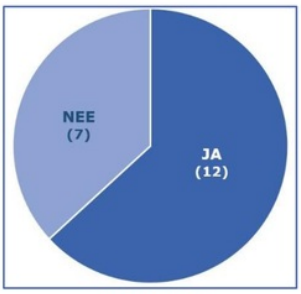

Figuur 14

Enkele leerlingen die 'nee' hadden geantwoord verduidelijkten wat er kan helpen om dit te verbeteren:

- 'Ouder aanwezig.'
- 'Meer tijd nemen.'

Toch nog een groot deel van de leerlingen durfde niet al zijn/haar vragen te stellen tijdens het consult. Enkele leerlingen schreven hierbij dat meer tijd nemen of de aanwezigheid van een ouder kan helpen.

Had je graag gehad dat jouw ouders aanwezig waren tijdens het consult?

Bij deze vraag had ik 18 in plaats van 19 antwoorden aangezien 1 leerling een niet-begeleide minderjarige is en deze vraag dus niet invulde.
2 leerlingen schreven bij deze vraag 'met mama' erbij.
De leeftijd van de leerlingen die aangaven dat ze graag hun ouders erbij zouden hebben varieert ook. 5 van deze 7 leerlingen vulden hun leeftijd in op de vragenlijst met name 14jaar (1 leerling), 15jaar (1 leerling), 17jaar (3 leerlingen).

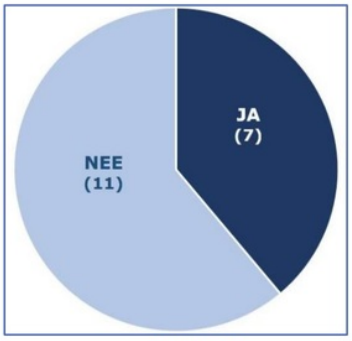

Figuur 15

Een deel van de leerlingen zou graag hebben dat hun ouders aanwezig zijn bij het consult. We merkten op dat deze wens niet leeftijdsgebonden was.

Was er tijdens dit eerste consult een tolk aanwezig? Indien niet, had je liever gehad dat er wel een tolk was?

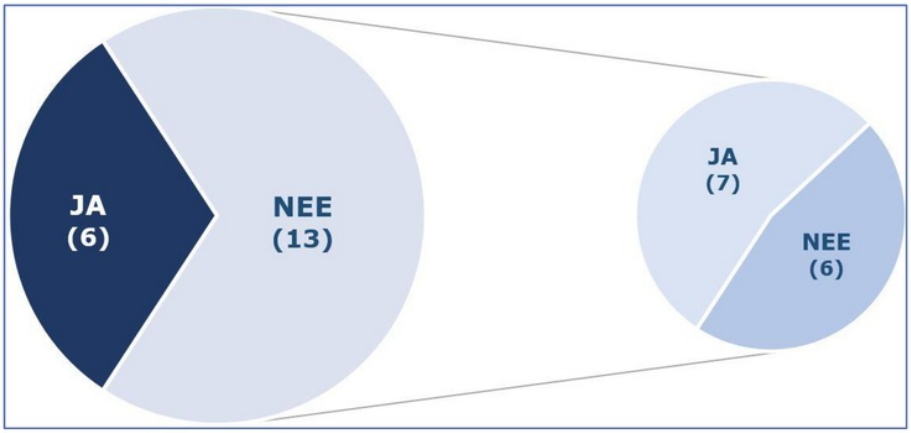

Figuur 16

Maakte de taal het moeilijk om te zeggen wat je wou tijdens het consult?

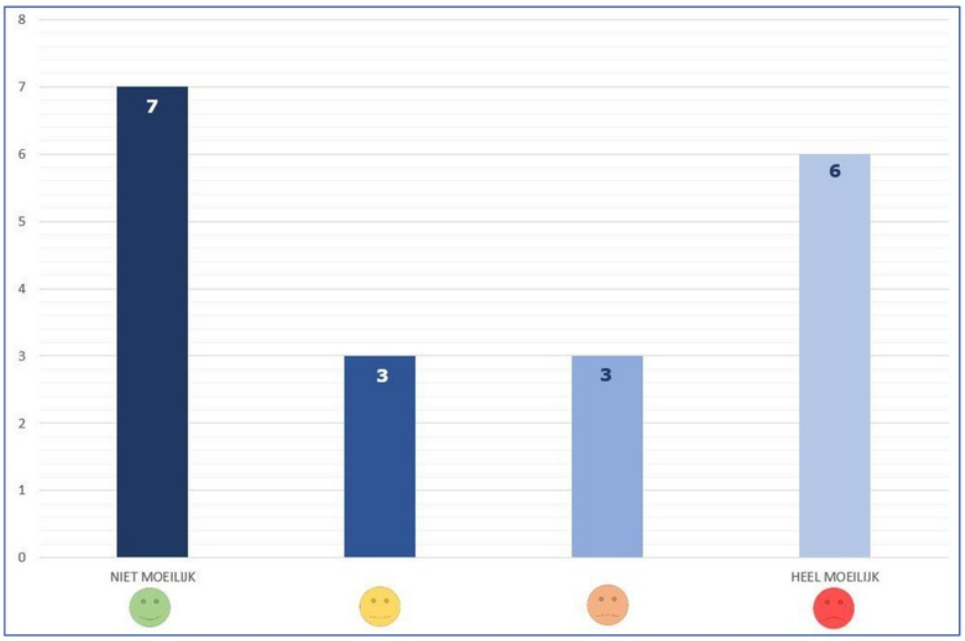

Figuur 17

Hier merken we een variatie in de antwoorden. Bij de 9 leerlingen die aangaven dat de taal het (heel) moeilijk maakte om te zeggen wat ze wouden merken we dat er bij 6 hiervan geen tolk

aanwezig was en ze toch liever een tolk zouden gehad hebben. Bij 3 van deze 9 leerlingen was er wel een tolk aanwezig.

De taalbarrière is voor een groot deel van de leerlingen wel een moeilijke factor tijdens dit eerste consult. De aanwezigheid van een tolk kan dit verbeteren, maar zelf met tolk gaven enkele leerlingen toch nog aan dat de taal het moeilijk maakt om alles te zeggen.

Hoe vond je dit consult voor jou?

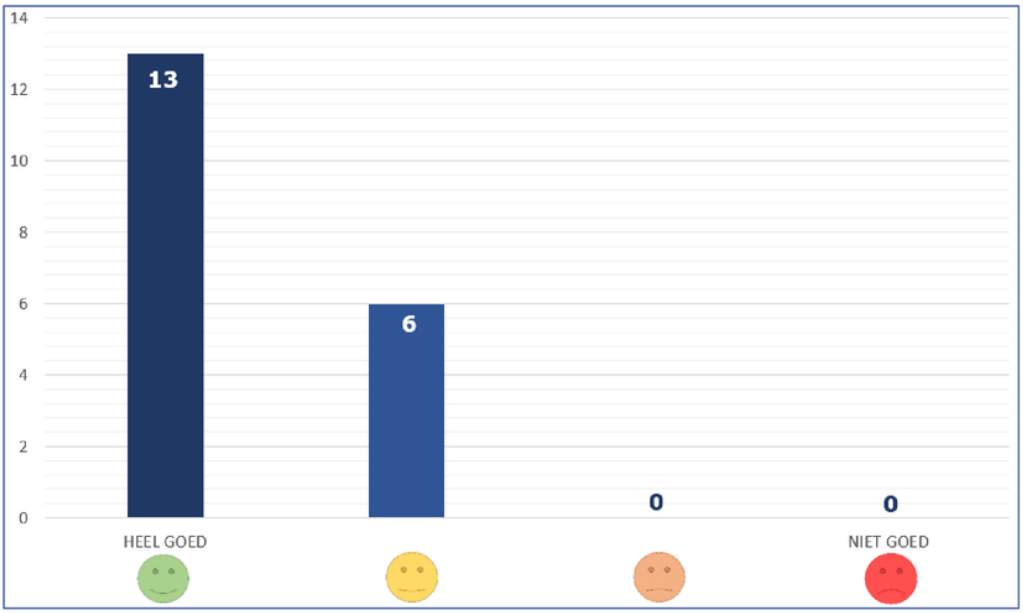

Figuur 18

Denk je dat dit consult goed is voor andere OKAN-leerlingen?

Eén leerling had deze vraag niet ingevuld. Hij had er iets bijgeschreven wat, jammer genoeg, niet leesbaar is.

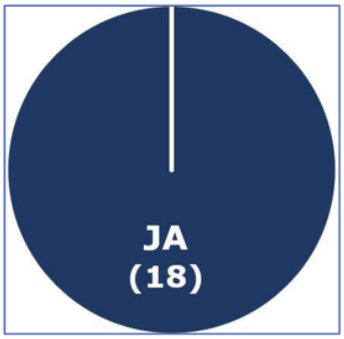

Figuur 19

De OKAN-leerlingen waren allemaal tevreden over het consult en ze zouden dit aanraden aan andere OKAN-leerlingen.

4.4 INTERVIEW OKAN-COÖRDINATOR

Tijdens dit interview werden enkel topics met de OKAN-coördinator besproken. De bemerkingen worden per topic samengevat.

Vragenlijsten voor de leerling en de ouders

Deze vragenlijsten brachten verwarring bij de leerlingen en hun ouders doordat deze vragenlijsten te gelijkend waren. Ze begrepen niet goed wie wat moest invullen. Hierdoor was de respons waarschijnlijk beperkter. Vaak vult de OKAN-leerling ook de papieren in voor de ouders. Het is ook beter om de vragen zoveel mogelijk te proberen beperken en duidelijk te vermelden voor wie de vragenlijst bedoeld is en wanneer de vragenlijst terug moet zijn.

De vragen zelf zijn voor bepaalde klassen goed te begrijpen. Dit is voornamelijk afhankelijk in welke fase van het Nederlands leren dat de leerlingen zitten. Pictogrammen kunnen helpen. Lezen op zich is soms al moeilijk voor hen, begrijpend lezen is dan nog moeilijker, zeker voor de analfabeten en anders-alfabeten.

Volgend schooljaar zouden de vragenlijsten voor de leerlingen in de klas tijdens de lesuren kunnen ingevuld worden. Op deze manier kunnen deze vragenlijsten zeker niet verloren gaan. Een algemene tip is om bij briefwisseling met anderstalige nieuwkomers als aanspreking altijd 'beste ouder(s), beste begeleider' te gebruiken.

Het consult

Het OKAN-team van de school is zeker enthousiast over het feit dat de leerlingen de mogelijkheid krijgen om op consult te komen. Ze brengen dit ook zo over naar de leerlingen, mogelijks zorgde dit er wel voor dat het grootste deel van de leerlingen op consult wou komen. De voorkeur van de OKAN-coördinator is dat er, indien haalbaar, voor elke leerling een tolk voorzien wordt bij dit eerste consult. Als je de leerlingen zelf een keuze laat maken of ze een tolk wensen zal dit misschien niet altijd correct zijn. Ze merkte zelf op dat sommige leerlingen die goed Nederlands spraken toch aangaven graag een tolk te hebben terwijl anderen wiens Nederlands nog veel beperkter is aangaven geen tolk te wensen.

Het tijdstip van het consult maakt voor de school niet uit aangezien er gedurende het hele schooljaar een instroom van leerlingen is. In september start wel de grootste groep en starten ze wat 'opnieuw'.

De OKAN-coördinator heeft de uitleg over de SPIN-test gehoord en geeft hierover aan dat dit te moeilijk kan zijn voor de OKAN-leerlingen om dat op deze manier te begrijpen. Niet alle leerlingen hebben ook al veel contact gehad met computers of tablets en kunnen er vlot mee werken. De SPIN-test is een complexe opdracht en vraagt heel veel van hen. Het is wel moeilijk om op voorhand in te schatten wie deze test wel vlot zal kunnen. Ze geeft als advies

om deze test uit te leggen aan de hand van screenshots. In de OKAN-klassen werken ze namelijk veel met prenten en tekeningen.

Infomomenten en oudercontacten op school

Er worden jaarlijks twee infoavonden voorzien voor de leerlingen en hun ouders. De eerste is in september, dit is een soort welkomstavond. Hierbij is het CLB sinds een paar jaar ook aanwezig. Een tweede is in maart. Hierbij wordt er hoofdzakelijk uitleg gegeven over de onderwijsstructuur en doorstroom na het onthaaljaar. Het kan interessant zijn dat het CLB ook bij deze tweede infoavond aanwezig is voor nieuwkomers.

Bij elke rapportperiode is er ook een oudercontact. Als het CLB op dat moment ook graag een gesprek zou hebben met bepaalde ouders is dit zeker mogelijk. Als we dit tijdig aangeven kunnen ze dit incalculeren.

Zowel bij de infoavonden als bij de oudercontacten worden er tolken voorzien.

Communicatie CLB en OKAN-team van de school

Dit verloopt vlot, hierover zijn er geen opmerkingen.

De OKAN-coördinator maakt bij de nieuwe inschrijving van een OKAN-leerling een samenvatting van de belangrijkste gegevens van de leerling (naam, voornaam, geboortedatum, adres, telefoonnummers van de leerling en de ouders, nationaliteit, taal, tolk nodig voor communicatie met de ouders, andere contactpersoon, status, mutualiteit). Ze stuurt dit na akkoord van de ouders naar de CLB-verpleegkundige door. Deze gegevens zijn heel zinvol voor het CLB. Bij inschrijving vragen ze ook nog de familiegegevens na (mama, papa, broers, zussen; eventueel school van de broers en/of zussen). Deze gegevens werden de voorbije jaren niet aan het CLB doorgegeven maar zullen ze volgend schooljaar ook bezorgen. Het kan namelijk voor het CLB heel handig zijn om een globaal overzicht van de familie te hebben.

In het OKAN-lokaal op school hangen foto's van elke leerkracht van het OKAN-team. Deze worden door de ouders vaak al bekeken bij inschrijving, soms wordt dit ook al eens overlopen. De OKAN-coördinator geeft als tip om ons CLB-team hier ook bij te hangen gecombineerd met een korte uitleg over het CLB.

Noden van de OKAN-leerlingen

Het OKAN-team van de school wil de komende jaren nog meer inzetten op ouderparticipatie aangezien de positieve invloed hiervan op het welzijn van de OKAN-leerlingen en hun ouders. Op één van de infoavonden wordt er, zoals reeds aangehaald, uitleg gegeven over de onderwijsstructuur in Vlaanderen. Over de gezondheidszorg wordt er door de school geen info gegeven aan de OKAN-leerlingen en/of de ouders. Ze leren de leerlingen wel hoe ze vragen

moeten stellen aan de dokter en ze gaan ook eens langs in het ziekenhuis. Ze geven ook themalessen over leefgewoonten bijvoorbeeld over de voedingsdriehoek, gezond ontbijt, aandacht voor sport, dag rond seksualiteit, samen tanden poetsen. Hygiëne thuis is soms wel een moeilijkere topic maar ze zijn hier zeker mee bezig.

4.5 INTERVIEW CLB-VERPLEEGKUNDIGE

Tijdens dit interview werden enkele topics met de CLB-verpleegkundige besproken. De bemerkingen worden per topic samengevat.

Consult is vrijwillig

Er was een grote opkomst voor het eerste consult wat op zich heel goed is. De leerlingen die kwamen, wouden ook echt komen. Het was een bewuste keuze van hen. Ze merkte bijvoorbeeld dat de jongens bij wie het consult verplaatst is naar begin volgend schooljaar heel gemotiveerd zijn voor dit consult. Ze vonden het echt jammer dat de tolk er niet was.

Vragenlijsten voor ouders/leerling

Ze geeft aan het gevoel te hebben dat de vragenlijsten nog duidelijker kunnen zijn. Bepaalde zaken kunnen ook geschrapt worden, bijvoorbeeld telefoonnummer, aangezien we deze informatie toch via de school verkrijgen. Ze zou ook graag visus en gehoor apart bevragen aangezien dit gecontroleerd wordt bij dit consult en dit niet altijd onder de categorie 'gezondheid en ziekte' wordt geplaatst.
Het invullen van de vragenlijst voor de leerling op voorhand in de klas lijkt haar zeker zinvol.

Tijd per consult

Een consult neemt toch snel 20 à 30 minuten in beslag. Als er een tolk aanwezig is duurt het sowieso wat langer aangezien de vertaling ook tijd in beslag neemt. Maar als er geen tolk aanwezig is kan het soms ook langer duren omdat je veel meer moet investeren om het allemaal te kunnen duiden zonder tolk. Er was soms onvoldoende tijd om diep in te gaan op het welbevinden van de leerling.

Tolk/taalbarrière

Idealiter zou ze graag elke OKAN-leerling met tolk zien bij het consult. Als er een tolk aanwezig is bij het consult heeft dit een grote meerwaarde voor zowel de leerling als voor haar. De leerling kent soms wel al voldoende Nederlands voor de schoolse context, begrijpt wat de leerkracht zegt en je kan er een eenvoudig gesprek mee voeren. Bij het consult is het echter soms een 'totaal andere taal'. Het is dan soms moeilijk om in te schatten of ze het volledig begrepen hebben. De aanwezigheid van een tolk geeft de leerling de kans om te kunnen

vertellen wat ze echt willen vertellen en de juist resultaten van het consult te verkrijgen. Als er een resultaat afwijkend is kan je met behulp van een tolk ook gerichter in gesprek gaan over de eventuele doorverwijzing en om de ouders eventueel te betrekken.

Geen arts aanwezig bij het eerste consult

Dit was op zich geen probleem. De opgestelde leidraad is een goed hulpmiddel tijdens het consult. Een 3-tal leerlingen had een vraag voor de arts, dit zijn er niet veel vergeleken met het totaal aantal leerlingen dat op consult kwam. Dit is goed op te vangen door een selectief consult aan te maken voor hen bij de arts. Het bespreken van moeilijkere topics zoals vrouwelijke genitale verminking zou ze zeker zien zitten. Dit zal even wennen worden en ze zou zich hierin eerst nog eens opnieuw moeten verdiepen. De ervaring die je als verpleegkundige hebt kan bij dit alles wel belangrijk zijn. Het is ook heel tijdsintensief. Je moet o.a. de gewoonte hebben om te telefoneren met tolkentelefoon, diepgaandere gesprekken te hebben met leerlingen. Je kan de organisatie wel zeker niet alleen dragen, administratief gezien komt er veel op je af en bij de infoavonden op school ga je best ook samen met de arts.

Doorverwijzingen na consult

Ze bespreekt de doorverwijzingen altijd met de leerling met de vraag of het haalbaar is om de afspraak in te plannen. Afgelopen schooljaar gaf er één leerling meteen aan dat dit moeilijk zou zijn, zij heeft dan de afspraak voor deze leerling geregeld. Misschien zou het wel een meerwaarde zijn om altijd te bespreken of de ouders mogen gecontacteerd worden om de doorverwijzing ook met hen te bespreken (Kennen ze de weg? Hebben ze iemand die hen kan helpen?).

Tijdstip consult

Afgelopen schooljaar vond het consult plaats in mei, dit vond ze te laat. Een afwijkende gehoortest of visustest wordt laat ontdekt en doorverwijzingen zijn, met de zomervakantie voor de deur, moeilijker op te volgen.

5 DISCUSSIE

5.1 VISGRAATDIAGRAM

Om de knelpunten in kaart te brengen heb ik een visgraatdiagram opgesteld. Ik heb mij gebaseerd op onze huidige werking en de verkregen informatie vanuit de vragenlijsten en de interviews. Hierbij worden de knelpunten vanuit vier invalshoeken bekeken met name persoonsgebonden factoren, factoren die te maken hebben met beschikbare middelen, factoren gebonden aan de CLB werking en externe factoren (figuur 20). Deze knelpunten belemmeren een optimale jeugdgezondheidszorg bij onze OKAN-leerlingen. Zij vormen dus punten voor verbetering.

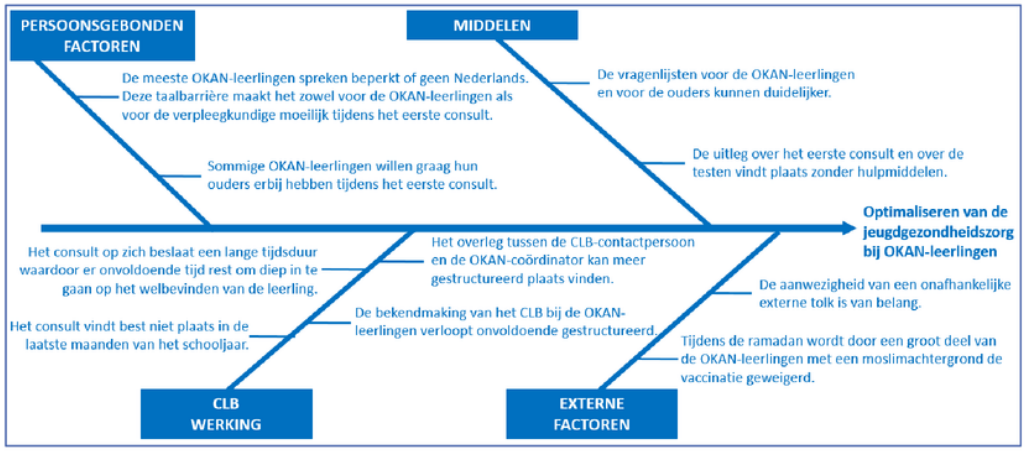

Figuur 20: Visgraatdiagram

5.2 ACTIEPLAN

Op basis van het visgraatdiagram hebben we een aantal praktische actiepunten (Plan van de PDCA-cyclus) opgesteld om op deze manier de jeugdgezondheidszorg bij onze OKAN-leerlingen te proberen optimaliseren. Hierbij wordt er rekening gehouden met de haalbaarheid.

ACTIEPUNT 1: BEKENDMAKING CLB BIJ DE OKAN-LEERLINGEN EN HUN OUDERS

In overleg met de school gaan we bekijken wat onze beschikbare tijd is bij de infoavond in september. Afhankelijk hiervan kunnen we eventueel een powerpoint opstellen zodat we onze werking meer gestructureerd kunnen uitleggen. Bij de infoavond in maart kunnen we ook aanwezig zijn voor eventuele instromers. Op de infoavond zelf zouden we de folder 'het CLB in 7 vragen' in de moedertaal van de leerling gecombineerd met de folder in het Nederlands meegeven. We zouden ook de contactgegevens van ons CLB en ons OKAN-team hieraan

toevoegen. Ten slotte gaan we een foto van ons CLB-team met korte beschrijving van het CLB voorzien in het OKAN-lokaal op school.

ACTIEPUNT 2: MOGELIJKHEID VOORZIEN DAT DE OUDERS AANWEZIG ZIJN BIJ HET EERSTE CONSULT

Op basis van de resultaten van de vragenlijsten hebben we besloten volgend schooljaar de mogelijkheid te voorzien dat de ouders aanwezig zijn bij het consult. Hierbij kunnen de leerlingen zelf aangeven of ze graag zouden hebben dat hun ouders aanwezig zijn. We zullen vervolgens aftoetsen of dit haalbaar is tijdens de schooluren. Indien niet haalbaar zal er een avondzitting voorzien worden waarbij de leerlingen en de ouders dan ook per tolk gebundeld worden. We beseffen dat dit veel organisatie vergt en dat we rekening dienen te houden dat de voorziene tijd van 30 minuten per consult overschreden kan worden. Een goede planning zal uitermate belangrijk zijn om dit vlot te laten verlopen.

ACTIEPUNT 3: OPTIMALE VOORBEREIDING EN VERLOOP VAN HET CONSULT

We hebben besloten het consult vrijwillig te houden en zonder de aanwezigheid van arts. De arts blijft wel de verpleegkundige administratief ondersteunen, meegaan naar infoavonden en de arts zal de vaccinaties blijven toedienen.

We denken dat we door een betere voorbereiding van het consult een aantal knelpunten kunnen overwinnen. We hebben een tijdslijn gemaakt waarbij we vooropgesteld hebben om het consult in februari te laten doorgaan (figuur 21). Vroeger in het schooljaar leek ons praktisch moeilijk aangezien het belang van een goede voorbereiding en het tijdig aanvragen van de tolken om hun aanwezigheid, in mate van het mogelijke, te verzekeren. We zouden dan ook voor elke leerling een tolk voorzien tijdens het consult.

We zouden enkele weken voor het consult langsgaan in de klassen om het consult visueel voor te stellen. Hierbij zouden we met behulp van materiaal de testen (visus, gehoor) uitleggen. Hierdoor dient de verpleegkundige deze uitleg niet meer of beknopter te geven bij het consult zelf en hopen we dat ze meer tijd heeft om dieper in te gaan op het welbevinden van de leerling. We zouden ook enkele foto's van ons medisch circuit tonen om de OKAN-leerlingen hiermee al een vertrouwd gevoel te geven.

De vragenlijsten zijn ondertussen aangepast, ingekort en er zijn pictogrammen toegevoegd (bijlage 11 en bijlage 12) . De vragenlijsten voor de leerlingen zullen klassikaal worden ingevuld en in een gesloten omslag aan ons terug bezorgd worden. De vragenlijsten voor de ouders nemen de leerlingen mee naar huis en worden in een gesloten omslag terug aan de school bezorgd.

September

Aanwezig op infoavond op school.

Inplannen van consultdagen in februari.

Inplannen van 8 vaccinatiemomenten (rekening houden met ramadan).

Oktober

Langsgaan in de klassen om na te gaan wie er op consult wil komen en of de aanwezigheid van de ouders gewenst is.

November

Tolken aanvragen.

Januari

Klassikale uitleg over het consult met visuele ondersteuning.

De vragenlijsten bezorgen aan de leerlingen.

Februari

Consult.

Maart

Aanwezig op infoavond op school voor eventuele instromers.

NOTA: Belangrijk is dat we hierbij de nieuwe instromers niet vergeten en hen ook de kans te geven op consult te komen.

Figuur 21: Tijdslijn

ACTIEPUNT 4: MEER GESTRUCTUREERD OVERLEG MET DE OKAN-SCHOOL

Zoals reeds aangehaald is er een heel goede samenwerking met de school, doch het overleg tussen de contactpersoon van het CLB en de OKAN-school zou meer gestructureerd kunnen plaatsvinden. Dit is toch van belang om alles meer systematisch te kunnen opvolgen. Dit werd reeds aangehaald bij de school en. Er zal volgend schooljaar werk van gemaakt worden om een meer vast overlegmoment te voorzien.

5.3 TERUGKOPPELING NAAR DE ONDERZOEKSVRAGEN

Hierbij wil ik nog eens specifiek terugkoppelen naar de twee onderzoeksvragen die ik voor ogen had.

Zoals reeds aangegeven wordt in dit synthesedocument voorgesteld dat de CLB-verpleegkundige doelgericht een eerste JGZ-consult aanbiedt aan de anderstalige nieuwkomers. Het consult is vrijwillig en niet verplicht. De arts wordt, net zoals de andere disciplines, getrapt ingezet. Wij hebben deze manier van werken het voorbije schooljaar 2016-2017 aangeboden aan de OKAN-leerlingen. Hoe hebben de OKAN-

leerlingen, de verpleegkundige en de school deze vernieuwde interventie ervaren? Hoe groot was de opkomst bij het aanbieden van dit eerste consult aan de anderstalige nieuwkomers? Wat is praktisch nodig om deze interventie mogelijk te maken?

We kunnen algemeen stellen dat zowel de leerlingen, de CLB-verpleegkundige als de school een positief gevoel hadden bij dit eerste consult. De OKAN-leerlingen waren positief bij de vragen 'Hoe vond je dit consult voor jou?' en 'Zou je dit consult aanbevelen aan andere OKAN-leerlingen?'. De verpleegkundige merkte op dat de leerlingen die op consult komen echt wel gemotiveerd zijn aangezien het een bewuste keuze is. De school zelf is ook enthousiast dat de leerlingen de mogelijkheid krijgen om op consult te komen.

Het feit dat de arts niet meer aanwezig is bij het consult wordt niet als een probleem ervaren. De enkele leerlingen die specifiek een vraag voor de arts hadden kregen een selectief onderzoek bij de arts.

We waren zelf aangenaam verrast door de grote opkomst van de leerlingen, 27 van de 32 leerlingen hadden namelijk aangegeven graag op consult te komen. Dit waren er meer dan we verwacht hadden. Mogelijks speelt het enthousiasme van de school hier ook een rol in. Om dit consult mogelijk te maken is zeker en vast een optimale voorbereiding van belang. Dit is dan ook één van onze actiepunten voor het volgende schooljaar. De aanwezigheid van tolken is ook een heel belangrijke factor. Het afgelopen schooljaar merkten we dat een tolk 'klassiek Arabisch' vaak niet meer beschikbaar is. Deze tolken dienen dan ook tijdig aangevraagd te worden. Er dient zeker genoeg tijd voorzien te worden per consult. Een consult duurt toch zeker 20 tot 30 minuten.

Het is ook een pluspunt als de CLB-verpleegkundige toch al over ervaring beschikt om dit consult alleen uit te voeren aangezien de specifieke doelgroep. Ten slotte is het belangrijk te vermelden dat ondersteuning door de arts bij de organisatie en administratie toch zeker gewenst blijft.

Aan welke punten van het synthesedocument dienen we in het GO! CLB Dendermonde te werken om de jeugdgezondheidszorg bij de OKAN-leerlingen te optimaliseren?

In dit synthesedocument wordt er een leidraad gegeven voor een zinvolle jeugdgezondheidszorg voor anderstalige nieuwkomers in het CLB op basis van hun noden. Per nood zal ik kort samenvatten hoe de huidige werking is en wat onze werkpunten zijn (hoofdstuk 2.4.2).

Participatie op school

Zoals reeds aangehaald hebben wij een goede en nauwe samenwerking met de school. Volgens mij is dit de basis voor een optimale jeugdgezondheidszorg bij de OKAN-leerlingen. Wij volgen het leertraject van de OKAN-leerlingen mee op en wij vervullen een belangrijke rol

bij problematische afwezigheden. Het overleg met de school kan wel meer gestructureerd wat dan ook een actiepunt is voor volgend schooljaar. Er is regelmatig overleg met externe partners en we zijn ook aanwezig bij het het Lokaal Overleg Platform (LOP). Bij dit overleg worden allerlei onderwerpen besproken maar er is zeker aandacht voor de anderstalige nieuwkomers.

Sociale veiligheid op school en versterken van sociale steun

De school speelt bij deze nood een belangrijke rol, als CLB werken wij hier voornamelijk schoolondersteunend. Het OKAN-team van de school heeft hier zeker en vast veel aandacht voor en organiseert klasoverschrijdende activiteiten en projecten (uitstappen, radio-project…). Bij het consult met de OKAN-leerlingen is er hier ook aandacht voor en wordt de aanwezigheid van een netwerk bevraagd. Indien nodig wordt hier dan dieper op ingegaan en wordt hulp aangeboden.

Opvoedingsondersteuning

Ouderparticipatie en ouderbetrokkenheid is voor deze nood van belang. De OKAN-coördinator gaf aan dat ze de volgende schooljaren nog meer willen inzetten op het betrekken van de ouders. Zoals je kon lezen in de actiepunten zullen wij volgend schooljaar ook de ouders van de leerlingen die dit wensen uitnodigen voor het consult. Daarnaast zullen wij bij een doorverwijzing van een leerling na het consult de ouders actiever proberen betrekken. Ten slotte hopen wij door het CLB op een meer gestructureerde wijze aan hen bekend te maken dat zij de weg naar ons vinden bij een eventuele vraag.

Informatie over onderwijs in Vlaanderen

De school voorziet een infoavond waarbij de onderwijsstructuur aan de leerlingen en de ouders wordt uitgelegd. Anderstalige nieuwkomers en hun ouders kennen het CLB ook nog niet. Het is dus ook van belang om hierin te investeren. Dit is dan ook een actiepunt voor de volgende schooljaren. Hierbij willen we op verschillende manieren het CLB voorstellen aan hen zodat het vertrouwen in ons kan groeien.

Informatie over gezondheidszorg in Vlaanderen

De OKAN-school zelf geeft geen informatie over de gezondheidszorg aan de leerlingen en hun ouders. Bij navraag in de regio Lokeren wordt deze informatie zeker in de cursus Maatschappelijke Oriëntatie van het inburgeringstraject aan de ouders bezorgd. Meer specifieke vragen kunnen ook binnen de individuele trajectbegeleiding van het inburgeringstraject met de begeleider besproken worden.

Eerste JGZ-consult

Bij deze masterproef lag de focus voornamelijk op het eerste consult voor de OKAN-leerlingen. We stelden dan ook verschillende knelpunten vast en kwamen dan ook tot actiepunten om dit consult te optimaliseren (hoofdstuk 5.2.).

6 BESLUIT

Als ik teruggrijp naar het doel van mijn masterproef, met name de kwaliteit van de jeugdgezondheidszorg bij de OKAN-leerlingen verbonden aan het GO! CLB Dendermonde afdeling Lokeren optimaliseren, denk ik wel dat het resultaat een eerste stap in de goede richting is. Algemeen gezien stelden we vast dat de OKAN-leerlingen tevreden waren over hun eerste consult. We stelden ook wel allerlei knelpunten vast. De taalbarrière speelt toch een niet te onderschatten rol tijdens het consult. We zullen dan ook proberen volgen schooljaar alle OKAN-leerlingen met tolk te zien. Persoonlijk vond ik het heel opmerkelijk dat een groot deel van de OKAN-leerlingen aangaven dat ze graag hun ouders erbij zouden hebben bij hun eerste consult. Dit is een gegeven dat we zeker niet naast ons neer kunnen leggen. We hebben dit dan ook meegenomen in onze 4 actiepunten voor het volgende schooljaar met name

- Bekendmaking CLB bij de OKAN-leerlingen en hun ouders.
- Mogelijkheid voorzien dat de ouders aanwezig zijn bij het eerste consult.
- Optimale voorbereiding en verloop van het consult in aanwezigheid van een tolk.
- Meer gestructureerd overleg met de OKAN-school.

Het opgestelde synthesedocument 'Jeugdgezondheidszorg voor anderstalige nieuwkomers in het CLB' van het POC GO! is een goede leidraad waarmee elk CLB aan de slag kan. De OKAN-werking varieert van centrum tot centrum, afhankelijk van o.a. de team-werking, organisatie van het CLB en aantal OKAN-leerlingen. De gegevens van deze masterproef kunnen dus niet gewoon doorgetrokken worden naar andere CLB's. Op basis van deze masterproef weerhouden we wel enkele nuttige en bruikbare tips voor andere centra.

7 REFERENTIES

1. VWVJ. Onderbouw voor de organisatie van JGZ in de centra voor leerlingenbegeleiding. Leuven; 2016.
2. Vlaamse Regering. Decreet betreffende de centra voor leerlingenbegeleiding.
3. Vlaamse Regering. Besluit van de Vlaamse regering tot vaststelling van de operationele doelstellingen van de Centra voor Leerlingenbegeleiding.
4. Onthaalonderwijs voor anderstalige nieuwkomers. Beschikbaar via www.onderwijs.vlaanderen.be. Geraadpleegd 2017 juli 11.
5. POC GO!. Jeugdgezondheidszorg voor anderstalige nieuwkomers in CLB. Synthesedocument van de werkgroep 2015-2016.
6. Agentschap integratie en inburgering. Welk traject legt een asielzoeker af? Welke rechten heeft een vluchteling of subsidiair beschermde? 2016.
7. Agentschap integratie en inburgering. Beschikbaar via www.agii.be. Geraadpleegd 2017 juli 11.
8. Commissariaat-Generaal voor de vluchtelingen en de staatlozen. Beschikbaar via www.cgvs.be. Geraadpleegd 2017 juli 12.
9. Agentschap voor Onderwijsdiensten. Rapport onthaalonderwijs 2014-2015 en 2015-2016.
10. Prilleltensky I. Migrant Well-Being is a Multilevel, Dynamic, Value Dependent Phenomenon. Am J Community Psychol. 2008;42:359-364.
11. Bronstein I, Montgomery P. Psychological Distress in Refugee Children: A Systematic Review. Clin Child Fam Psychol Rev. 2011;14:44-56.
12. Van Schie RM, van den Muijsenbergh M. Psychische problematiek bij vluchtelingenkinderen en -jongeren. Beschikbaar via www.pharos.nl. 2017.
13. Fazel M, Reed RV, Panter-Brick C, Stein A. Mental health of displaced and refugee children resettled in high-income countries: risk and protective factors. Lancet. 2012;379:266-82.
14. Handreiking vluchtelingenkinderen op school. Beschikbaar via www.pharos.nl. 2015.
15. Agentschap voor Onderwijsdiensten. Wie is er niet als de schoolbel rinkelt? Evaluatie 2014-2015.
16. Hirani K, Payne D, Mutch R, Cherian S. Health of adolescent refugees resettling in high-income countries. Arch Dis Child. 2016;101:670-676.

8 BIJLAGEN

BIJLAGE 1

INFORMATIEFORMULIER OKAN-COÖRDINATOR EN CLB-VERPLEEGKUNDIGE

INFORMATIEFORMULIER

Beste,

Ik ben Machteld De Bock, arts in het GO! CLB Dendermonde, afdeling Lokeren. In kader van mijn opleiding jeugdgezondheidszorg maak ik een eindwerk met als titel ' Jeugdgezondheidszorg in het CLB voor anderstalige nieuwkomers in het secundair onderwijs: een kwaliteitsverbeterend onderzoek in het GO! CLB Dendermonde'.

Dit schooljaar deed het CLB een aanbod voor een eerste consult bij de OKAN leerlingen van het Koninklijk Technisch Atheneum Lokeren. Dit consult werd op een andere manier georganiseerd vergeleken met de voorbije schooljaren. Dit schooljaar was bijvoorbeeld dit consult vrijwillig voor de OKAN-leerlingen en had de arts geen systematische plaats meer bij dit eerste consult. Ik zou graag met u een interview afnemen om te peilen naar uw ervaringen hiermee. Dit zal maximum 30 minuten duren.

De deelname is vrijwillig. Door het strookje hieronder in te vullen en te ondertekenen geeft u de toestemming tot deelname aan dit onderzoek.

Heeft u nog vragen?

Bel of mail naar Dr. Machteld De Bock, Tel: 09/348 15 82, e-mail: machteld.de.bock@g-o.be

✂ .....

Ik ben akkoord deel te nemen aan dit onderzoek en dat er dus bij mij een interview zal afgenomen worden.

Naam en voornaam :

Handtekening:

Datum:

BIJLAGE 2

INFORMATIEFORMULIER OUDERS

INFORMATIEFORMULIER OUDERS

Beste ouder(s),

Ik ben Machteld De Bock, dokter in het GO! CLB Dendermonde, afdeling Lokeren. Voor mijn opleiding jeugdgezondheidszorg maak ik een eindwerk met als titel ' Jeugdgezondheidszorg in het CLB voor anderstalige nieuwkomers in het secundair onderwijs: een kwaliteitsverbeterend onderzoek in het GO! CLB Dendermonde'.

Dit schooljaar deed het CLB een aanbod voor een eerste consult bij uw kind. Ik zou graag een vragenlijst bij uw kind afnemen over zijn/haar ervaring met dit consult. Op deze manier zouden we graag de kwaliteit van dit consult verbeteren. Deze vragenlijst zal op school tijdens de lesuren worden afgenomen. Dit zal maximum 15 minuten duren.

De resultaten van deze vragenlijst worden alleen gebruikt voor dit onderzoek. Alle gegevens zullen vertrouwelijk behandeld en anoniem verwerkt worden. De resultaten van het onderzoek worden gebundeld in een onderzoeksrapport. U kan dit rapport steeds opvragen. Het onderzoek werd goedgekeurd door de commissie medische ethiek.

De deelname is volledig vrijwillig. Om mee te kunnen doen hebben we de toestemming nodig van u en uw kind. Vul dus het strookje hieronder in, steek het in de bijgevoegde omslag en sluit deze af. De omslag kan uw kind via de school aan mij bezorgen. In een andere brief vragen we ook de toestemming van uw kind.

Heeft u nog vragen?

Bel of mail naar Dr. Machteld De Bock, Tel: 09/348 15 82, e-mail: machteld.de.bock@g-o.be

✂ .....

Ik ben akkoord dat mijn kind deelneemt en de vragenlijst over het consult van het CLB invult.

Naam en voornaam van mijn kind:

School en klas van mijn kind:

Handtekening:

Datum:

GELIEVE DIT STROOKJE IN DE GESLOTEN OMSLAG VIA DE SCHOOL AAN MIJ TERUG TE BEZORGEN

BIJLAGE 3

INFORMATIEFORMULIER LEERLING

INFORMATIEFORMULIER LEERLING

Beste leerling,

Ik ben Machteld De Bock, dokter in het GO! CLB Dendermonde, afdeling Lokeren. Voor mijn opleiding jeugdgezondheidszorg maak ik een eindwerk met als titel ' Jeugdgezondheidszorg in het CLB voor anderstalige nieuwkomers in het secundair onderwijs: een kwaliteitsverbeterend onderzoek in het GO! CLB Dendermonde'.

Dit schooljaar deed het CLB een aanbod voor een eerste consult bij u. Ik zou graag een vragenlijst bij u afnemen over uw ervaring met dit consult. Op deze manier zouden we graag de kwaliteit van dit consult verbeteren. Deze vragenlijst zal op school tijdens de lesuren worden afgenomen. Dit zal maximum 15 minuten duren.

De resultaten van deze vragenlijst worden alleen gebruikt voor dit onderzoek. Alle gegevens zullen vertrouwelijk behandeld en anoniem verwerkt worden. De resultaten van het onderzoek worden gebundeld in een onderzoeksrapport. U kan dit rapport steeds opvragen. Het onderzoek werd goedgekeurd door de commissie medische ethiek.

De deelname is volledig vrijwillig. Om mee te kunnen doen hebben we de toestemming nodig van u en uw ouders. Vul dus het strookje hieronder in, steek het in de bijgevoegde omslag en sluit deze af. De omslag geeft u terug aan één van uw leerkrachten. In een andere brief vragen we ook de toestemming van uw ouders.

Heeft u nog vragen?

Bel of mail naar Dr. Machteld De Bock, Tel: 09/348 15 82, e-mail: machteld.de.bock@g-o.be

✂ .....

Ik ben akkoord deel te nemen en de vragenlijst over het consult van het CLB in te vullen.

Naam en voornaam:

School en klas:

Handtekening:

Datum:

GELIEVE DIT STROOKJE IN DE GESLOTEN OMSLAG VIA DE SCHOOL AAN MIJ TERUG TE BEZORGEN

BIJLAGE 4

VRAGENLIJST OKAN-LEERLINGEN DIE OP CONSULT KWAMEN

VRAGENLIJST

SCHOOL:	GESLACHT:
	LEEFTIJD:
KLAS:	GEBOORTELAND:

1. Je kreeg uitleg in de klas over het consult van het CLB.
   Was het voor jou duidelijk wat je van het consult kon verwachten?

   1.1 Hoe kunnen we dit beter doen?

2. Is er iets wat wij kunnen veranderen aan de uitnodigingsbrief? ☐ JA ☐ NEE

   2.1 Wat kunnen we verbeteren?

3. Waren de vragen in de persoonlijke vragenlijst voor jou duidelijk?

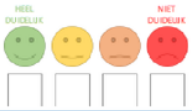

   3.1 Hoe kunnen we deze vragenlijst verbeteren?

4. Was er voldoende tijd voor jou tijdens dit consult? ☐ JA ☐ NEE

5. Heb je al jouw vragen tijdens het consult durven stellen? ☐ JA ☐ NEE

   5.1 Wat kan helpen om dit te verbeteren?

6. Had je graag gehad dat jouw ouders aanwezig waren tijdens het consult? ☐ JA ☐ NEE

7. Was er tijdens dit eerste consult een tolk aanwezig? ☐ JA ☐ NEE

7.1 Had je liever gehad dat er wel een tolk was? ☐ JA ☐ NEE

8. Maakte de taal het moeilijk om te zeggen wat je wou tijdens het consult?

9. Hoe vond je dit consult voor jou?

10. Denk je dat dit consult goed is voor andere OKAN-leerlingen? ☐ JA ☐ NEE

Als je nog opmerkingen of suggesties hebt, kan je deze hieronder noteren.

BEDANKT VOOR JE DEELNAME!

BIJLAGE 5

VRAGENLIJST OKAN-LEERLINGEN DIE NIET OP CONSULT KWAMEN

VRAGENLIJST

SCHOOL:	GESLACHT:
	LEEFTIJD:
KLAS:	GEBOORTELAND:

1. Je kreeg uitleg in de klas over het consult van het CLB.
   Was het voor jou duidelijk wat je van het consult kon verwachten?

   1.1 Hoe kunnen we dit beter doen?

2. Is er iets wat wij kunnen veranderen aan de uitnodigingsbrief? ☐ JA ☐ NEE

   2.1 Wat kunnen we verbeteren?

3. Waarom besloot je niet op consult te komen?

Als je nog opmerkingen of suggesties hebt, kan je deze hieronder noteren.

BEDANKT VOOR JE DEELNAME!

BIJLAGE 6
GOEDKEURING COMMISSIE MEDISCHE ETHIEK

Universitair Ziekenhuis Brussel

Vrije Universiteit Brussel

COMMISSIE MEDISCHE ETHIEK (O.G. 016)
Reflectiegroep Biomedische Ethiek
Laarbeeklaan 101
1090 BRUSSEL

PROF. DR. A. JANSEN
MAATSCHAPPELIJKE GEZONDHEIDSZORG
VUB

Tel + 32 2 477 55 84
Fax + 32 2 477 55 94
commissie.ethiek@uzbrussel.be

Brussel, 22-03-2017

Ons Kenmerk: 2017/055

ADVIES VAN DE COMMISSIE MEDISCHE ETHIEK

Betreft:
Jeugdgezondheidszorg in het CLB voor anderstalige nieuwkomers in het secundair onderwijs : een kwaliteitsverbeterend onderzoek in het GO! CLB Dendermonde
B.U.N. 143201731302

Na kennis genomen te hebben van de documenten betreffende het bovenvermelde project, inclusief het antwoord op de bijkomende vragen en de informatie- en toestemmingsformulieren voor de ouders en voor de leerlingen in het Nederlands dd 20 maart 2017, besluit de Commissie Medische Ethiek tijdens haar vergadering van 22 maart 2017

dat de voorziene studie mag ondernomen worden.

Deze goedkeuring blijft geldig voor de duur van het project. De Commissie wenst een jaarlijks overzicht van de stand van zaken van het project te ontvangen. De studieresultaten dienen overgemaakt te worden aan de Commissie bij het beëindigen van de studie. Zij herinneren de verantwoordelijke van het experiment eraan dat dit experiment onder zijn persoonlijke verantwoordelijkheid zal worden uitgevoerd. Het gunstig advies van de Commissie betekent geenszins dat de Commissie de verantwoordelijkheid van het experiment op zich neemt. De Commissie Medische Ethiek werkt en is georganiseerd volgens de richtlijnen van ICH-GCP.

Met de meeste hoogachting,

A. Van Steirteghem, voorzitter

Cc: FAGG, Departement R&D, Eurostation blok 2, Victor Hortaplein 40 / 40, 1060 BRUSSEL

454_01

BIJLAGE 7

UITNODIGINGSBRIEF CONSULT OKAN-LEERLINGEN

GO! CENTRUM VOOR LEERLINGENBEGELEIDING Dendermonde

SAMEN KANSEN CREËREN

Aan de OKAN-leerlingen

Beste ouder(s)
Beste leerling(e),

Het CLB organiseert medische onderzoeken. Wij nodigen uw kind graag uit voor een **eerste consult** bij de verpleegkundige op het CLB. Dit consult zal plaatsvinden op **dinsdag 16 mei 2017** tijdens de lesuren. Dit consult is **vrijwillig.** Indien mogelijk, zullen wij **tolken** voorzien.

Bij dit eerste consult maken wij kennis met de leerling en hebben wij aandacht voor:

- de gezondheid
- het zicht
- het gehoor

De leerling kan via een lijst op school aangeven of hij/zij aanwezig zal zijn op dit eerste consult en of hij/zij een tolk wenst.

Indien er iets niet duidelijk is of als u vragen heeft over dit consult mag u ons steeds bellen (Tel: 09/348 15 82) of mailen.

Met vriendelijke groeten en dank voor uw medewerking.

Doreen Saerens
CLB-verpleegkundige
Doreen.Saerens@g-o.be

Machteld De Bock
CLB-arts
Machteld.De.Bock@g-o.be

BIJLAGE 8
PERSOONLIJKE VRAGENLIJST LEERLING

Vragenlijst als voorbereiding voor
het eerste consult met AN

Beste leerling,

Binnenkort kom je op consultatie bij het CLB.

Kan je deze vragenlijst al invullen? Jouw antwoorden zal de CLB-verpleegkundige tijdens de consultatie met jou bespreken.

Vind je het moeilijk om de vragen te beantwoorden? Dan help ik je graag!

Bedankt!

Doreen Saerens

09/348 15 82

Doreen.Saerens@g-o.be

NAAM en VOORNAAM: .....

Geboortedatum: .....

E-mailadres: ……..

Telefoonnummer tijdens werkuren:……

Taal: .....

Land van herkomst: .....

Datum aankomst in België:……

Rijksregisternummer/BIS-nummer: ……

Waar woon je nu?.....

Naam en telefoonnummer huisdokter: .....

Hoofdzetel Grote Markt 25, 9200 DENDERMONDE 052-33 88 80 052-22 45 68 clb.dendermonde@g-o.be
Consultatiekabinet Groendreef 29, 9160 LOKEREN 09-348 15 82 09-361 07 41 clb.dendermonde@g-o.be
www.clbdendermonde.be

1. Ouders

	Papa	Mama
Naam en voornaam		
Geboortedatum		
Beroep in land van herkomst		
Beroep in België		
Gezondheid (omcirkel wat juist is)	goed / slecht	goed / slecht

2. Broers, zussen of andere gezinsleden met wie je woont

Naam en voornaam	Geboortedatum	School	Gezondheid
			goed / slecht
			goed / slecht
			goed / slecht
			goed / slecht

3. Jouw gezondheid

Heb je een **ernstige ziekte, een operatie of een ongeval** gehad? .... Ja Neen

Zo ja, welke? .....

Heb je problemen met je **gezondheid**? ..... Ja Neen

Zo ja, wat? .....

Neem je **medicatie**? .....Ja Neen

Zo ja, welke?.....

Ben je **gelukkig** op school?.....Ja Neen

Zo neen, waarom niet? .....

Wie kan je in België **helpen** als je een probleem hebt?.....

Welke **vraag** wil je stellen aan de verpleegkundige?.....

.....

Datum:.....

Het CLB gebruikt uw gegevens alleen om de gezondheid van uw zoon/dochter te volgen.
Als ouder of als leerling heeft u principieel het recht gegevens uit het multidisciplinair dossier te raadplegen.
Dit gebeurt onder de voorwaarden bepaald in het BVR MDD van 12 september 2008 Art.7 (BS 17.11.2008).

Hoofdzetel Grote Markt 25, 9200 DENDERMONDE 052-33 88 80 052-22 45 68 db.dendermonde@g-o.be
Consultatiekabinet Groendreef 29, 9160 LOKEREN 09-348 15 82 09-361 07 41 db.dendermonde@g-o.be
www.clbdendermonde.be

BIJLAGE 9
PERSOONLIJKE VRAGENLIJST OUDER(S)

Vragenlijst als voorbereiding voor
het eerste consult met AN

Beste ouder,

Binnenkort komt uw kind langs op het CLB voor zijn/haar eerste consult.

Kan u deze vragenlijst al invullen? Uw antwoorden zal de CLB-verpleegkundige tijdens de consultatie met uw kind bespreken.

Vindt u het moeilijk om de vragen te beantwoorden? Dan help ik u graag!

Bedankt!

Doreen Saerens

09/348 15 82

Doreen.Saerens@g-o.be

NAAM en VOORNAAM van de leerling: .....

Geboortedatum: .....

E-mailadres: .....

Telefoonnummer tijdens werkuren: .....

Taal: .....

Land van herkomst: .....

Datum aankomst in België:.....

Rijksregisternummer/BIS-nummer: .....

Waar woont de leerling nu?.....

Naam en telefoonnummer huisdokter: .....

1. Ouders

	Papa	Mama
Naam en voornaam		
Geboortedatum		
Beroep in land van herkomst		
Beroep in België		
Gezondheid (omcirkel wat juist is)	goed / slecht	goed / slecht
Wie kan u in België helpen als u een probleem hebt? ……		

2. Broers, zussen of andere gezinsleden met wie je woont

Naam en voornaam	Geboortedatum	School	Gezondheid?
			goed / slecht
			goed / slecht
			goed / slecht
			goed / slecht
			goed / slecht

3. Uw kind

Heeft uw kind een **ernstige ziekte, een operatie of een ongeval** gehad? …… Ja Neen

Zo ja, welke? ……

……

Maakt u zich zorgen over de **gezondheid** van uw kind? …… Ja Neen

Zo ja, waarover? ……

……

Neemt uw kind **medicatie**? …… Ja Neen

Zo ja, welke?……

Hoofdzetel Grote Markt 25, 9200 DENDERMONDE 052-33 88 80 052-22 45 68 db.dendermonde@g-o.be
Consultatiekabinet Groendreef 29, 9160 LOKEREN 09-348 15 82 09-361 07 41 db.dendermonde@g-o.be
www.clbdendermonde.be

Denkt u dat uw kind **gelukkig** is op school? ..... Ja Neen

Zo neen, waarom niet? .....

.....

Welke vraag wilt u stellen aan de verpleegkundige?
.....
.....

Ingevuld door papa, mama of andere (omcirkel): .....

Datum:.....

Het CLB gebruikt uw gegevens alleen om de gezondheid van uw zoon/dochter te volgen.
Als ouder of als leerling heeft u principieel het recht gegevens uit het multidisciplinair dossier te raadplegen.
Dit gebeurt onder de voorwaarden bepaald in het BVR MDD van 12 september 2008 Art.7 (BS 17.11.2008).

Hoofdzetel	Grote Markt 25, 9200 DENDERMONDE	052-33 88 80	052-22 45 68	db.dendermonde@g-o.be
Consultatiekabinet	Groendreef 29, 9160 LOKEREN	09-348 15 82	09-361 07 41	db.dendermonde@g-o.be

www.clbdendermonde.be

BIJLAGE 10
LEIDRAAD VOOR CLB-VERPLEEGKUNDIGE

EERSTE CONSULT MET OKAN-LEERLINGEN: INHOUD

1. **Introductie**

   Jezelf en de tolk voorstellen (tip: tolk tussenin positioneren)

   Doel consult, beroepsgeheim, wat je registreert en waarom uitleggen

2. **Anamnese (zie ook vragen op de vragenlijst)**

   Algemene gegevens

   - Naam, geboortedatum enz.
   - Samenstelling van het gezin
   - Naam huisarts
   - Land van herkomst, taal, verblijfstatuut

   Context

   - Indien van toepassing: Hoe verliep de vlucht? Wat meegemaakt? Hoe verliep de opvang in Europa?
   - Hoe is de leefsituatie nu? Netwerk? Bij wie kan je terecht als je een probleem hebt?

   Gezondheid

   - Gezin, leerling, vragen vragenlijst overlopen over de gezondheid
   - VGV open en actief aankaarten bij een risicogezin
   - Hoe het loopt op school

   Inhaalvaccinaties *(indien van toepassing)*

3. **Onderzoek**
   - Verzicht, kleurenzicht en dieptezicht
   - Gehoor via SPIN-test; indien niet mogelijk met audiometer
   - Lengte en gewicht op vraag

4. **Afsluiting**
   - Inschatting van de gezondheidssituatie
   - Indien nodig een zorgplan opstellen (adviezen, afspraak met arts of ander teamlid, vervolggesprek, verwijzing) en bespreken met de leerling

BIJLAGE 11
AANGEPASTE VRAGENLIJST LEERLING

Vragenlijst als voorbereiding voor het eerste consult met OKAN-leerling

Beste leerling,

Binnenkort kom je op consult bij de verpleegster van het CLB.
Kan je deze vragenlijst al invullen? Jouw antwoorden zal de verpleegster tijdens het consult met jou bespreken.
Vind je het moeilijk om de vragen te beantwoorden? Dan help ik je graag!

Bedankt!

Doreen Saerens
09/348 15 82
Doreen.Saerens@g-o.be

Naam:…… Voornaam:……

Geboortedatum: …… / …… / …… Jongen / Meisje

E-mailadres: ……

Taal thuis: ……

Land van herkomst: ……

Datum aankomst in België: ……

Waar woon je nu? ……

Naam huisdokter: ……

Hoofdzetel Grote Markt 25, 9200 DENDERMONDE 052-33 88 80 052-22 45 68 clb.dendermonde@g-o.be
Consultatiekabinet Groendreef 29, 9160 LOKEREN 09-348 15 82 09-361 07 41 clb.dendermonde@g-o.be
www.clbdendermonde.be

Jouw gezondheid

Heb je problemen met je **gezondheid**? **Ja** - **Neen**

Zo ja, wat? ……

Heb je een **erge ziekte, een operatie of een ongeval** gehad? **Ja** - **Neen**

Zo ja, welke? ……

Kan je goed **zien**? **Ja** - **Neen**

Zo neen, ben je hiervoor al bij een dokter geweest? **Ja** - **Neen**

Kan je goed **horen**? **Ja** - **Neen**

Zo neen, ben je hiervoor al bij een dokter geweest? **Ja** - **Neen**

Neem je **medicatie**? **Ja** - **Neen**

Zo ja, welke?……

Ben je **gelukkig** op school? **Ja** - **Neen**

Zo neen, waarom niet? ……

Wie kan je in België **helpen** als je een probleem hebt?

……

Welke **vraag** wil je stellen aan de verpleegster?……

……

Datum: …… / …… / ……

Het CLB gebruikt uw gegevens alleen om de gezondheid van uw zoon/dochter te volgen.
Als ouder of als leerling heeft u principieel het recht gegevens uit het multidisciplinair dossier te raadplegen.
Dit gebeurt onder de voorwaarden bepaald in het BVR MDD van 12 september 2008 Art.7 (BS 17.11.2008).

Hoofdzetel	Grote Markt 25, 9200 DENDERMONDE	052-33 88 80	052-22 45 68	db.dendermonde@g-o.be
Consultatiekabinet	Groendreef 29, 9160 LOKEREN	09-348 15 82	09-361 07 41	db.dendermonde@g-o.be

www.clbdendermonde.be

BIJLAGE 12
AANGEPASTE VRAGENLIJST OUDER(S) OF BEGELEIDER

Vragenlijst als voorbereiding voor het
eerste consult met OKAN-leerling

Beste ouder(s),

Beste begeleider,

Binnenkort komt uw kind langs op het CLB voor een consult bij de verpleegster van het CLB.

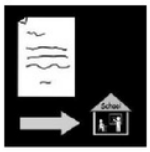

Kan u deze vragenlijst al invullen en ons via de school terug bezorgen?

Uw antwoorden zal de verpleegster tijdens het consult met uw kind bespreken.

Vindt u het moeilijk om de vragen te beantwoorden? Dan help ik u graag!

Bedankt!

Doreen Saerens

09/348 15 82

Doreen.Saerens@g-o.be

NAAM en VOORNAAM van de leerling: .....

Geboortedatum: ..... / ..... / .....

Naam huisdokter: .....

1. Ouders

	Papa	Mama
Naam en voornaam		
Geboortedatum		
Beroep in land van herkomst		
Beroep in België		
Gezondheid (omcirkel wat juist is)	goed / slecht	goed / slecht

Wie kan u in België helpen als u een probleem hebt?

.....

2. Broers, zussen of andere gezinsleden met wie u woont

Naam en voornaam	Geboortedatum	School	Gezondheid?
			goed / slecht
			goed / slecht
			goed / slecht
			goed / slecht
			goed / slecht

3. Uw kind

Maakt u zich zorgen over de **gezondheid** van uw kind? **Ja** / **Neen**

Zo ja, waarover? .....

.....

Heeft uw kind een **ernstige ziekte, een operatie of een ongeval** gehad? **Ja** / **Neen**

Zo ja, welke? .....

.....

Kan uw kind goed **zien**? **Ja** / **Neen**

Zo neen, bent u hiervoor al bij de dokter geweest?.....

.....

Kan uw kind goed **horen**? **Ja** / **Neen**

Zo neen, bent u hiervoor al bij de dokter geweest?.....

.....

Neemt uw kind **medicatie**? **Ja** / **Neen**

Zo ja, welke?.....

Denkt u dat uw kind **gelukkig** is op school? **Ja** / **Neen**

Zo neen, waarom niet?.....

.....

Welke vraag wilt u stellen aan de verpleegkundige?

.....

.....

Ingevuld door papa, mama of andere (omcirkel): .....

Datum:.....

Het CLB gebruikt uw gegevens alleen om de gezondheid van uw zoon/dochter te volgen.
Als ouder of als leerling heeft u principieel het recht gegevens uit het multidisciplinair dossier te raadplegen.
Dit gebeurt onder de voorwaarden bepaald in het BVR MDD van 12 september 2008 Art.7 (BS 17.11.2008).

Hoofdzetel	Grote Markt 25, 9200 DENDERMONDE	052-33 88 80	052-22 45 68	clb.dendermonde@g-o.be
Consultatiekabinet	Groendreef 29, 9160 LOKEREN	09-348 15 82	09-361 07 41	clb.dendermonde@g-o.be
		www.clbdendermonde.be		

Masterproef Machteld De Bock

ORIGINALITEITSRAPPORT

20%	19%	0%	9%
SIMILARITEITSINDEX	INTERNETBRONNEN	PUBLICATIES	PAPERS VAN STUDENT

PRIMAIRE BRONNEN

1	onderwijs.vlaanderen.be Internetbron	4%
2	www.ggdbzo.nl Internetbron	3%
3	www.pharos.nl Internetbron	2%
4	kruispuntmi.be Internetbron	1%
5	Submitted to Associatie K.U.Leuven Paper van student	1%
6	www.vclbvnk.be Internetbron	1%
7	www.vmc.be Internetbron	1%
8	www.kruispuntmi.be Internetbron	1%
9	www.integratie-inburgering.be Internetbron	1%

10	ond.vlaanderen.be Internetbron	1 %
11	www.domusmedica.be Internetbron	1 %
12	www.slideshare.net Internetbron	1 %
13	pcdo.pm-pti.be Internetbron	<1 %
14	www.vclbzov.be Internetbron	<1 %
15	justitie.belgium.be Internetbron	<1 %
16	www.myria.be Internetbron	<1 %
17	lilianelimpens.nl Internetbron	<1 %
18	archive-be.com Internetbron	<1 %
19	Submitted to Vrije Universiteit Brussel Paper van student	<1 %
20	www.cgvs.be Internetbron	<1 %
21	www.ocmwzedelgem.be	

	Internetbron	<1%
22	umcg.wewi.eldoc.ub.rug.nl Internetbron	<1%
23	binnenland.vlaanderen.be Internetbron	<1%
24	www.psy.cc Internetbron	<1%
25	krakertjes.web-log.nl Internetbron	<1%
26	www.rosmalen.nl Internetbron	<1%
27	www.ond.vlaanderen.be Internetbron	<1%
28	www.onderwijsinspectie.nl Internetbron	<1%
29	www.masterplandyslexie.nl Internetbron	<1%
30	www.stichtingnob.nl Internetbron	<1%
31	www.webgui.nl Internetbron	<1%
32	www.claevervelt.be Internetbron	<1%

33	www.igz.nl Internetbron	<1%
34	www.tijd.com Internetbron	<1%
35	Submitted to Technische Universiteit Delft Paper van student	<1%

Citaten uitsluiten	UIT	Matches uitsluiten	UIT
Bibliografie uitsluiten	Aan		